

Stroka bo pomagala zmanjšati brezposelnost

Brane Mišič: V sindikatih smo bili pripravljeni žrtvovati del plač, če bi s tem povečali število delovnih mest, vendar do tega ni prišlo.

Ta ponedeljek so Društvo ekonomistov Slovenije, Državni svet, in Društvo občanski forum organizirali posvet o Manifestu ekonomistov o brezposelnosti v Evropski uniji. Avtorji te listine trdijo, da se je treba v nasprotju s splošnim pričanjem v EU spopasti z brezposelnostjo in je ne sprejemati kot nujno zlo. Trdijo tudi, da je z vrsto prijemov, od državne spodbude gospodarskemu razvoju do liberalnejše delovnopravne zakonodaje, mogoče v nekaj letih evropsko nezaposlenost, ki zdaj dosega v povprečju 11 odstotkov, skoraj prepopoloviti.

Slovenski ekonomisti so manifest ocenili kot primerno podlago za razmislek, kaj še storiti zoper našo, čeprav nekaj nižjo (anketno) nezaposlenost kot v Evropski uniji. Nekateri so se ogrevali za posne manjše liberalnejšega tržnega sistema, s kakršnim so neza-

poslenost v minulih letih močno znižali v ZDA ter v Veliki Britaniji in na Nizozemskem. Drugi so opozarjali na velike kulturne razlike med Slovenijo in temi deželami ter na nevarnost, da se te oblike boja zoper nezaposlenost pri nas ne bi prijelo oziroma naredile celo škodo. Strinjali pa so se, da je za boj proti nezaposlenosti potreben celovit politični konsenz. Pri tem je **Brane Mišič** opozoril, da bi ga bilo težko doseči zaradi velikega medsebojnega nezaupanja in kot primer navedel odnose med socialnimi partnerji.

Skratka, dobro bi bilo, če bi ekonomska stroka, podprta z znanji drugih strok, pripravila strokovna izhodišča, vlada in politika pa bi jih pri svojih dejanjih za zmanjšanje nezaposlenosti upoštevali.

B. R.

Podrobneje na straneh 6 in 7

Problemska konferenca o delovnem času v trgovinah

Za ponedeljek sta Dušan Semolič in Franci Lavrač sklicala problemsko konferenco o vprašanih delovnega časa v trgovini. Na njej bo Sandi Bartol predstavil najpogostejše oblike kršitev pravic delavcev do dnevnega in tedenskega počitka. Konferenca je sklicana zlasti zaradi poenotenja predstavnikov oblasti, potrošnikov, delodajalcev in sindikatov o spremembi zelo liberalnega pravilnika o obratovalnem času prodajaln. V sindikatu menijo, da ta omogoča delodajalcem podaljševanje obratovalnega časa, zaradi česar so številne trgovke in trgovci oškodovani pri svojih temeljnih pravicah.

V ponedeljek zbor v BTC

Sindikata delavcev trgovine Slovenije je za ponedeljek ob 20. uri in 30 minut sklical v Pivnici Kratochwill na Šmartinski cesti 152 v Ljubljani zbor vseh trgovk in trgovcev, zaposlenih na lokaciji BTC. Zbor je sklican, da bi pomagali trgovkam in trgovcem, ki imajo težave zaradi podaljšanja obratovalnega časa.

Sindikata Laboda se reorganizira

Kot nam je sporočil Jože Miklič, sekretar območnega odbora sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije za Dolenjsko, so za prihodnji tork sklicani zbori članov tega sindikata v Labodu. Na pobudo Branke Novak, sekretarke republiškega odbora sindikata, so se dogovorili, da bodo na njih reorganizirali sindikat tega podjetja in izvolili nove zapupnike.

O rezultatih bomo poročali v prihodnji številki

Pokojninski zakon gre naprej

Neuradno smo obveščeni, da je predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju nared za usklajevanje v vladni koaliciji. Bodo pred tretjim branjem v državnem zboru predlagatelji našli še čas za vsaj informiranje socialnih partnerjev?

Dušan Semolič, je na tiskovni konferenci vodstva ZSSS ugotovil, da je socialno partnerstvo pri nas preveč odvisno le od enega samega ministra. Ker drugi sektorji vlade in tudi državni zbor delujejo drugače, je prišel v proceduro predlog spremembe zakona o gospodarskih družbah. Če ga bodo poslanci potrdili, bodo delavci ostali brez predstavnikov v nadzornih svetih. Tega pa ne bi smeli početi pod krinko usklajevanja z evropsko zakonodajo, saj je z njo v neposrednem nasprotju.

Več na strani 5

Republiški odbor Sindikata delavcev trgovine Slovenije je imel prejšnji petek prvo sejo to jesen. Na dnevnem redu so bili pomembni pravilniki, ki utrjujejo sindikat navznoter. Beseda je tekla tudi o vprašanju podaljšanja delovnega časa trgovcev in trgovk, zaradi katerega bo sindikat skupaj s predstvom ZSSS prihodnji teden organiziral posebno problemsko konferenco.

Kot nam je po seji povedal sekretar SDTS Sandi Bartol, je republiški odbor najprej sprejel dva pravilnika, ki bosta omogočila dokončno ugotovitev sindikata, drugega največjega v družini Svobodnih sindikatov. Najprej je sprejel pravilnik o uporabljanih sredstvih socialnega sklada, zatem pa tudi pravilnik o stavkovnem skladu.

Pri obravnavi predloga novega zakona o delovnih razmerjih so člani republiškega odbora podprli stališča

Sindikat delavcev trgovine Slovenije Še en korak pri grajenju sindikata

povezovanjih. Še posebej naj zahtevajo informacije o tem, ali bodo ogrožena delovna mesta in kakšne bodo posledice pri plačah.

Ko gre za združevanje večjih podjetij, naj o morebitnih negativnih posledicah razpravljajo tudi območni odbori SDTS. Republiški odbor pa bo še naprej v stiku z državnimi organi, pristojnimi za izdajanje soglasij o prevzemih.

Ker je bila razprava o novem finančnem pravilniku, s katerim je SDTS povečal članarino, zelo temeljita, so rezultati zelo dobri. Velika ve-

Kako bo deloval socialni sklad

SDTS namenja za pomoč socialno ogroženim članom 12,6 odstotka članarine. Pravico do socialne pomoči imajo člani, ki so najmanj šest mesec včlanjeni v SDTS in redno plačujejo članarino. Pravico do pomoči lahko uveljavljajo, če so socialno ogroženi ter ob elementarnih in drugih nesrečah. Pomoč lahko člani dobijo praviloma le enkrat na leto, socialno ogroženi v gotovini, oškodovanci ob elementarnih in drugih nesrečah pa v blagu in plačanih storitvah. O dodelitvi pomoči odloča posebna komisija pri izvršnem odboru republiškega odbora SDTS.

Višina denarne pomoči je odvisna od prosilčevega staža v sindikatu ter socialnih in družinskih razmer. Pomoč lahko znaša največ polovico povprečne neto plače v Republiki Sloveniji.

Strokovna služba SDTS bo o prejemnikih pomoči vodila posebno evidenco.

čina sindikatov podjetij je prešla na nov sistem financiranja. Republiški odbor SDTS ima dober vpogled v finančne tokove, saj se članarina zbira pri Delavski hranilnici.

Večji dotok denarja pa SDTS ne bo uporabil za financiranje rednega dela, ampak denar usmeril v tri sklade. Poleg že omenjenih stavkovnega in socialnega sklada je namreč ustanov-

vil tudi sklad nezgodnega zavarovanja. Z zavarovalnico, ki bo dala najugodnejšo ponudbo, bo pred koncem leta sklenil posebno pogodbo o kolektivnem nezgodnem zavarovanju svojih članov.

V zvezi s podaljšanjem obratovalnega časa trgovin, še posebej v BTC, je republiški odbor sklenil sklicati problemsko konferenco. Ta bo v ponedeljek, 18. oktobra, v Domu sindikatov v Ljubljani. Na njej bo vodstvo SDTS opozorilo zlasti na potrebo po spremembi za delavce zelo neugodnega pravilnika o obratovalnem času. Ta pravilnik je ministrstvo za ekonomske odnose uveljavilo brez posvetovanja s sindikati. Ker je zelo liberalen, ga v podjetjih tolmačijo po svoje, ne glede na probleme zaposlenih, še posebej ženskih in mladih mater. Zaradi pravilnika,

Nadomestilo plače stavkajočim

O razpolaganju s sredstvi stavkovnega sklada lahko odloča le izvršni odbor republiškega odbora SDTS.

Člani sindikata, ki so stavkali, lahko iz tega sklada dobijo nadomestilo izgubljene plače, ki je enako eni zajamčeni plači.

Do nadomestila plače so stavkajoči upravičeni le, če je izvršni odbor SDTS soglašal z izvedbo stavke.

Če sindikat družbe članarine ne odvaja skladno s pravilnikom, lahko izvršni odbor SDTS zavrne prošnjo za nadomestilo plače stavkajočim.

Do nadomestila plače v primeru stavke so upravičeni le udeleženci dalj časa trajajočih stavk. V izjemnih primerih je mogoče sredstva stavkovnega sklada uporabiti tudi za financiranje opozorilne stavke.

Ustanovljen sindikat Emporiuma

Zaradi podaljševanja delovnega časa zaposlenih v BTC, neposredni posledici podaljšanja obratovalnega časa, se vse več trgovcev in trgovk zanima za včlanitev v sindikat. Kot nam je povedal Sandi Bartol, je bil prejšnjo soboto ustanovni sestanek sindikata Emporiuma. Vanj se je že včlanilo 30 zaposlenih, ki so izvolili tudi izvršni odbor. Zaradi samozaščite so prosili, naj imen predsednika in članov izvršnega odbora ne objavimo. Stanetu Drobniču, sekretarju območnega odbora SDTS, svojemu zunanjemu sindikalnemu zaupniku, pa so naložili, naj pregleda skladnost pogodb o delu s kolektivno pogodbo in zakonodajo. Prav tako mora pregledati tudi pravilnost obračunov plač.

V BTC so trgovci in trgovke v soboto zvečer gledali le drug drugega

Kot nam je povedal Stane Drobnič, ki se je v soboto po šesti uri zvečer sprehodil po BTC, je bila takrat večina trgovin odprtih, vendar prodajalci niso imeli skoraj nobenega dela. Ko se jim je predstavil, so z njim poklepetali. Več jih je menilo, da je podjetje BTC podaljšalo obratovalni čas trgovin le zaradi tega, da bo na tej podlagi lahko povečalo najemnine. Je po tej prvi soboti, ko prodajalci niso upali zapreti trgovin (le nekateri iznajdljivi so se naredili bolne), še mogoče govoriti, da je obratovalni čas treba prilagoditi potrebam kupcev. Nam se zdi, da gre pri podaljšanju obratovalnega časa le za interes lastnikov kapitala po še večjem dobičku.

predsedstva ZSSS. Še posebej odločno so menili, da nov zakon ne sme okrniti sedanjih pravic zaposlenih. Pogajalce ZSSS so pooblastili, naj sprejeta stališča uveljavljajo še naprej. Če na pogajanjih ne bodo uspešni, pa naj ZSSS zaostri stališča do tega zakona, podobno kot je to pred časom naredila pri pokojninskem zakonu. Sindikat delavcev trgovine Slovenije bo tako kot pri prejšnjih akcijah tudi tokrat v ospredju morebitnih protestnih akcij.

Pri obravnavi rezultatov in problemov kapitalnega povezovanja podjetij (prevzemov) je republiški odbor verificiral dosedanje aktivnosti vodstva sindikata. Izvršnim odborom sindikatov podjetij je naročil, naj spremljajo dogajanja v svojem okolju. Od uprave podjetja morajo zahtevati, da jih pravočasno obvešča o morebitnih

Pobuda za razpravo o nacionalnem sistemu zdravstvenega zavarovanja

V Sloveniji smo leta 1993 spreminili sistem zdravstvenega zavarovanja tako, da smo poleg obveznega zavarovanja uvedli še prostovoljno. Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije je takrat postal javni zavod, ki izvaja obvezno in prostovoljno zavarovanje.

Prostovoljno zavarovanje je bilo uvedeno z namenom, da bi tudi vsak posameznik zavestno prispeval k ohranjanju in izboljšanju svojega zdravja. S prostovoljnim zavarovanjem si posamezniki z ustreznim plačilom izboljšujemo dostopnost do zdravstvenih storitev, plačujemo za vse tisto, česar obvezno zdravstveno zavarovanje ne zagotavlja.

Slovenski model zdravstvenega zavarovanja ima vgrajene elemente solidarnosti in vzajemnosti, kar mu zagotavlja potrebno kakovost.

V teh dneh se začinjajo razprave o nacionalnem sistemu zdravstvenega varstva. Ker del pozicijskih politikov govori tudi o tem, da se na tem področju lahko kujejo dobički, so posledice tega lahko usodne – tudi razpad

sistema zdravstvenega varstva.

Zavarovalnice so tudi pred lastni njenjem.

Davčni sistem (DDV) je povzročil prelivanje denarja iz zdravstvenega zavarovanja v državno blagajno.

Ker ljudje na položajih zdravstvenega sistema ne poznajo dovolj, lahko v krojitev novega sistema poseže tudi dnevna politika.

Prepričan sem, da moramo predstavniki delavcev v teh razmerah primerno ukrepati. Prav bi bilo, da o novem nacionalnem sistemu zdravstvenega zavarovanja začnemo razpravljati socialni partnerji. Ljudem smo namreč dolžni zagotoviti dolgoročno socialno varnost.

Lado Rožič,
podpredsednik skupščine ZZZS

Ljubljana pripravlja odlok o dežurnih prodajalnah

Kot smo neuradno izvedeli, je za prihodnjo sejo mestnega sveta v Ljubljani že pripravljen odlok o merilih za določanje dežurstev prodajaln. Gre za obratovalni čas prodajaln, ki poslujejo izven rednega obratovalnega časa, kot ga določa pravilnik o obratovalnem času. Če smo prav obveščeni, bodo dežurne prodajalne z živili v območju prve in druge stopnje varstva pred hrupom lahko obratovale vsak dan tudi po 24 ur, torej neprekinjeno. Neprekinjeno bodo lahko obratovale tudi prodajalne na poslovno-trgovsko-stanovanjskih območjih. Tako bo seveda le v primeru, da bodo mestni svetniki ta predlog, pripravljen na strokovni službi, tudi sprejeli. Kot nam je pred dvema tednoma neuradno dejal kadrovski direktor Poslovnega sistema Mercator, pa neprekinjeni obratovalni čas podjetjem ne prinaša dobička.

ki je omogočil podaljševanje obratovalnega časa, številni trgovci in trgovke ne morejo izkoristiti pravice do dnevnega in tedenskega počitka, ugotavljajo v SDTS. Pravilnik, ki vsebuje tudi nekaj nejasnih določb, pospešuje tudi delo na črno. Na problemski konferenci bo opozorjeno tudi na potrebo, da se delovni čas trgovin uredi s posebnim zakonom. Na konferenco so poleg sindikalistov povabljeni tudi ministri za delo in za ekonomske odnose, inšpektorat dela in tržni inšpektorat, urad za žensko politiko, združenje GZS za trgovino in številni drugi.

Franček Kavčič

Sindikrat delavcev prometa in zvez Slovenije (SDPZ)

Za skrajšanje delovnega časa in niti tolar nižje plače

Republiški odbor SDPZ se je skladno s statutom ta teden določil svojo sestavo. V njem je 18 članov, ki zastopajo zlasti sindikate večjih podjetij in sistemov.

Najpomembnejša točka dnevnega reda je bila obravnava novosti na področju delovnopravne zakonodaje. Pri zakonu o delovnih razmerjih so članke republiškega odbora zaskrbele zlasti določbe o odpuščanju iz osebnih razlogov. Kljub zagotovilom, da so nove norme zapisane dobro, se bojijo, da bodo delodajalci te določbe izkoristili zase.

S skrajševanjem delovnega časa se je republiški odbor strinjal, saj je o tem na kongresu sprejel posebno resolucijo. Od pogajalcev Svobodnih sindikatov pa je zahteval, naj od delodajalcev dobijo zadostna zagotovila, da plače in različni dodatki ne bodo manjši. Kot nam je po seji povedala Cvetka Gliha, sekretarka SDPZ, so člani

republiškega odbora odločno vztrajali, da zaradi skrajšanja delovnega časa plače ne smejo biti nižje niti za tolar.

Razpravljavci so precej besed namenili posebnostim delovnega časa v dejavnostih prometa in zvez. Marsikje so zaposleni prisiljeni delati v podaljšanem času. Delo v prometu je treba opraviti ob vsakem času in tudi izven običajnega delavnika.

Jože Jug, predsednik sindikata Cestnega podjetja Murska Sobota, je republiškem odboru predlagal dva amandmaja na predlog zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju za tretje branje. Po prvem amandmaju bi bila pokojninska osnova 38 (moški) in 41 (ženske) odstotkov in ne 35 ali 38 odstotkov, kot piše v predlogu zakona. Po drugem amandmaju pa bi bila najvišja pokojninska osnova lahko določena le v višini trikratnika najnižje pokojninske osnove. Republiški odbor amandma-

jev ni sprejel, saj se je dolžan držati dogovora o vsebini pokojninske reforme, kot so ga pred poletjem podpisali socialni partnerji. Ta dva amandmaja lahko sindikalisti iz Murske sobote torej poskušajo uveljaviti le prek poslanskih skupin.

Člani republiškega odbora so govorili tudi o položaju pri kolektivnih pogodbah dejavnosti. Z zadovoljstvom so ugotovili, da **kolektivna pogodba za cestni potniški promet ni odpovedana in zato velja še do konca prihodnjega leta**. Do takrat veljajo tudi vse druge sklenjene kolektivne pogodbe dejavnosti s področja prometa in zvez (ena celo do konca leta 2001).

Začenjajo se pogajanja o kolektivni pogodbi za pošto, ta naj bi po mnenju SDPZ veljala tudi za manjša podjetja, ki se ukvarjajo s hitro dostavo pošte. O tem je sindikat obvestil tudi resorno ministrstvo, ki pa za odgovor še ni našlo časa.

Strokovna služba Pošte Slovenije je za pogajanja pripravila delovno gradivo. SDPZ pa je pripravil poslovnik o pogajanjih. Ker so v SDPZ prepričani, da se morajo sindikati poenotiti, so organizirali tudi sestanek vseh na Pošti Slovenije organiziranih sindikatov. Za začetek pogajanj je sindikat pripravil tudi pogajalska izhodišča.

Po besedah Cvetke Gliha se bodo verjetno kmalu začela tudi pogajanja o kolektivni pogodbi za Telekom. Še prej bo SDPZ moral podrezati v tem velikem sistemu organizirane sindikate.

F. K.

Pri razpravi o zakonu o delovnih razmerjih je vodstvu SDPZ pomagal tudi Gregor Miklič

PRAVNI SVETOVALEC

Igor Pišek, dipl. iur.

Delodajalec ima poslovno enoto v Ljubljani in tudi v Postojni. Ali lahko delodajalec določi delavcem različno osnovno plačo glede na to, v kateri poslovni enoti delajo oz. v katerem kraju delajo, čeprav sicer spadajo v isti tarifni razred in opravljajo enako delo?

Preden odgovorimo na zastavljeno vprašanje, je potrebno definirati osnovno plačo. V splošni kolektivni pogodbi za gospodarske dejavnosti je določeno, da je osnovna plača določena za polni delovni čas, vnaprej določene delovne rezultate in normalne delovne razmere. V nadaljevanju bomo utemeljili, da kraj opravljanja dela sam po sebi ne vpliva na višino

osnovne plače in bi torej v konkretnem primeru delavci morali imeti enako osnovno plačo.

Problem, ki se zastavi pri obravnavani zadevi, je naslednji: ali ugotavljati osnovno plačo na ravni podjetja ali na ravni posameznih poslovnih enot, ter nadalje: če ugotavljamo osnovno plačo na ravni podjetja in pri tem upoštevamo povprečne pri-

čakovane rezultate dela na ravni podjetja, potem (npr. v trgovini) so v prednosti delavci, zaposleni v poslovni enoti, ki se nahaja na boljši lokaciji, saj bodo presegli pričakovane delovne rezultate na ravni podjetja in zato dobili še dodatek na uspešnost, medtem ko delavci, zaposleni v poslovni enoti na slabši lokaciji, pričakovanih rezultatov dela na ravni podjetja morda ne bodo niti izpolnili. Tako pa bi bili delavci, zaposleni v istem podjetju, postavljeni v neenak položaj.

Pravilno sicer je, da se določi osnovna plača na ravni podjetja na osnovi pričakovanih rezultatov dela na ravni podjetja, tako da imajo delavci, ki opravljajo enako delo, enako osnovno plačo, ne glede na to, v kateri poslovni enoti delajo. Zaradi preprečevanja diskriminacije med zaposlenimi v istem podjetju pa je potrebno upoštevati ugotovljene pričakovane rezultate dela na ravni poslovnih enot v povezavi z ugotavljanjem individualne in kolektivne uspešno-

sti oz. z dodatki za uspešnost. Če delavec preseže pričakovane delovne rezultate, ugotovljene v poslovni enoti, kjer dela, je v skladu s predpisi upravičen do dodatka na uspešnost.

To bi dejansko pomenilo, da bi npr. delavec - prodajalec ob manjšem številu prodanih artiklov imel enako osnovno plačo kot delavec, ki dela v poslovni enoti na boljši lokaciji in ki je prodal večje število artiklov, ter da bi oba taka delavca, ki bi za enak odstotek presegla sicer različne pričakovane rezultate dela, imela tudi enako velik dodatek na uspešnost. Na ta način bi riziko boljše ali slabše lokacije nosil delodajalec in ne delavec in tako postavimo delavce v enako-praven položaj. Sicer beseda riziko z vidika delodajalca ni najbolj ustrežna, kajti delodajalec bi v obeh primerih namenil enaka sredstva za plače, pri tem pa bi ta sredstva pravičnejše (neodvisno od boljše ali slabše lokacije poslovne enote) razdelil med zaposlene.

Sedaj skoraj ni več dvoma, da bo bistveno spremenjen zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju začel veljati v začetku prihodnjega leta. Državni zbor je namreč konec septembra zaključil drugo obravnavo, pri kateri se je več dni prebijal skozi več kot štiristo amandmajev. Vladajoča koalicija je vse pomembnejše predloge opozicije dosledno zavračala, pod streho pa je spravila vsa vladna dopolnila k zakonu.

se je zavedala nujnosti sprejetja vsaj kratkoročne reforme. Čeprav so pri pripravljanju reforme izhajali iz stališča, da se pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja ne smejo povečevati nobeni od socialnih skupin prebivalstva in da se ne smejo uvajati nove pravice, je LDS dopustila, da sta dve vladni stranki uveljavili dodatne pravice za skupine prebivalstva, ki naj bi jih zastopali.

Pokojninski zakon bo sprejet do konca leta

Ni res, da bo reforma preblaga, kot trdijo nekateri

Kar pet dni je trajalo drugo branje zakona o invalidskem in pokojninskem zavarovanju. Če upoštevamo še nekajtedenske razprave na več sejah matičnega odbora za zdravstvo, delo, družino in socialne zadeve, lahko trdimo, da je spreminjanje pokojninske zakonodaje najzahtevnejši projekt, ki se ga je lotil slovenski parlament v tem mandatu. Ker so v dosednji razpravi sodelovali tudi socialni partnerji, moramo ugotoviti, da so bili dogovori med njimi, ki jih je vlada prevzela v svoje amandmaje, v veliki večini vgrajeni v zakon.

Ob tem pa bi vendarle kazalo opozoriti, da je razprava ob sprejemanju zakona pokazala na velike razlike v pojmovanju slovenskih strank o ključnih vsebinskih vprašanjih pokojninskega sistema. Tako lahko ocenimo, da so posamezne vladne stranke skušale zagotoviti predvsem nekatere pravice skupin prebivalstva, ki jih nekako "pokrivajo".

Vodilna vladajoča stranka LDS je zagovarjala rešitve, ki pomenijo resnejšo reformo prvega stebra pokojninskega in invalidskega zavarovanja, s čimer naj bi razbremenili javne finance in dolgoročno zagotovili stabilno delovanje pokojninskega sistema, kot ga je opredelila znana bela knjiga o pokojninski reformi. Ker so sindikati odločno zavrnilo radikalno reformo, ponujeno v beli knjigi, je kasneje med socialnimi partnerji prišlo do pogajanj, po katerih so bile v predlogu zakona za drugo branje bistveno blažje in za delavce sprejemljivejše rešitve. Posebej pomembno je, da je odpadel drugi kapitalski steber zavarovanja, ki bi zmanjšal medgeneracijsko solidarnost in dal večje ugodnosti boljše situiranim. Čeprav nerada je na to pristala tudi LDS, ki

Upokojenska stranka DeSUS je zahtevala uvedbo vdovskih pokojnin, ki so sestavina večine pokojninskih sistemov Evrope. Uvedba vdovskih pokojnin bo sicer povzročila pokojninski blagajni dodatne stroške, vendar bo proračun razbremenila nekaterih socialnih dajatev, ki jih sedaj država in lokalne skupnosti usmerjajo prejemnikom najnižjih pokojnin. Med temi predvsem izstopajo vdovci in vdove. Povedati je še treba, da so nekatere stranke nasprotovale vdovskim pokojninam, ker so socialni korektiv in tako le težko sodijo v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja. V javnosti pa vdovske pokojnine vzbujajo pomisleke, ker bodo dodatno obremenile aktivno generacijo prebivalstva, zaradi česar bi lahko prišlo do novih medgeneracijskih sporov.

Slovenski ljudski stranki je v zakon uspešno vrniti državljansko pokojnino, ki naj bi jo prejeli prebivalci, ki nimajo delovne dobe in rednih dohodkov iz drugih naslovov ter so starejši od 65 oziroma 70 let. Državljska pokojnina naj bi bila nekakšen državljanski dohodek, vendar je izpeljana tako nedosledno, da pomeni čisti socialni korektiv in zaradi tega ne sodi v sistem pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Zaradi tega lahko ocenimo, da je koncept državljanske pokojnine le rezultat nenacionalnega koalicijskega dogovarjanja. Mislimo, da izvedbi pokojninske reforme ne more koristiti. Veliko ljudi, ki so do pokojnine prišli z delovno dobo, misli, da nihče ne more podariti skoraj 15 let delovne dobe komu, ki delovne dobe sploh nima.

SKD in SDS sta pri drugi obravnavi pokojninskega zakona marsikoga presenetili, ko sta ostro napadli predlagane rešitve, češ da so le

kozmetične narave in ne omogočajo, da bi novi sistem daljša časa obstal. Zaradi tega sta ti dve stranki zahtevali ponovno uvedbo drugega stebra, ki so ga socialni partnerji iz novega sistema izločili. Zlasti je presenetljivo, da je to zagovarjala SDS, ki bi načelno gledano morala zagovarjati solidarnostni model pokojninskega zavarovanja, s svojimi predlogi pa ga je rušila. Z demagoškimi in popolnoma nestro-

jo v rentna zavarovanja ter tako bistveno manj solidarno prispevajo za tiste, ki manj zaslužijo in imajo nižje pokojnine.

Raven razprav nekaterih poslancev, ki so se večkrat sklicevali na vtise z nekajdnevnega obiska v treh državah EU, ki ga je organiziral minister za delo, je bila prav mizerno nizka. To, kar so jim uradniki tujih držav povedali v par urah, so namreč skušali uporabiti za argu-

ment za ali proti posamezni rešitvi iz našega zakona. Na popolno nerensnost takega načina obravnave je opozoril poslanec ZLSD Bojan Kontič, ki je stalno sklicevanje na te famozne obiske pokomentiral z vprašanjem, ali bi se mu kolegi poslanci pustili operirati, če bi jim povedal, da je kje v tujini za kratek čas videl tudi kakšno operacijo, pa čeprav o medicini nima niti pojma. Pokojninski sistem je namreč tako zapleten sistem, da zahteva dolgotrajna temeljita proučevanja, in le malo strokovnjakov je pripravljeno priznati, da dovolj dobro pozna delovanje pokojninskega sistema. Način obravnave in lahkost, ki so jo izkazali nekateri poslanci ob sklicevanju na tuje izkušnje, samo kaže na njihovo nezrelost, da ne rečemo neodgovornost, ki je žal zelo pogosta v slovenskem parlamentu, ko obravnava socialno tematiko.

Pričakujemo lahko, da bo pokojninski zakon sprejet do konca leta. Tisti, ki trdijo, da je nova pokojninska zakonodaja le kozmetična sprememba sedanje pokojninske zakonodaje, očitno veliko pre malo poznajo evropske pokojninske modele. Kdor pozna pokojninske reforme v Evropski uniji, ve, da v njej ni nobena vlada pripravila tako globoke in resne reforme, kot jo predlaga naša vlada. Zaradi pre slabega poznavanja pokojninskih sistemov v Evropi, pa je opozicijskima SKD in SDS uspelo v delu javnosti ustvariti vtis, da gre le za blažjo reformo. Za tako pomoč bi jim moral biti minister za delo le hvaležen. Škoda je le, da vsa opozorila o globini in resnih posledicah reforme, ki jih dajejo sindikati in nekatere stranke, ob takem ravnanju desnice v javnosti nimajo takšnega odmeva.

Tiskovna konferenca predsedstva ZSSS

Vlada želi delavce izriniti iz nadzornih svetov

Tiskovno konferenco ta ponedeljek je Dušan Semolič začel z ugotovitvijo, da je vlada spet pripravila za delavce neugodne spremembe zakona. Kot je povedal Milan Utroša, v predsedstvu ZSSS posebej odgovoren za soupravljanje, gre za zakon o gospodarskih družbah (ZGD), ki ga je pripravilo ministrstvo za gospodarske dejavnosti, že prej pa je ministrstvo za delo skušalo zakon o soupravljanju dvakrat poslabšati v škodo delavcev. Svobodni sindikati se še posebej ne strinjajo s spremembo zakona, po kateri bi bila udeležba delavcev v nadzornih svetih odvisna od statutih podjetij, torej fakultativna, kar bi lahko privedlo do tega, da delavci v nadzornih svetih ne bi imeli več svojih predstavnikov.

Po besedah Milana Utroše je v obrazložitvi predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o gospodarskih družbah vlada zapisala, da je bil v okviru programa Phare pripravljen tudi poseben projekt z naslovom Uskladitev slovenskega prava družb s pravom EU. V 45. členu predloga sprememb zakona o gospodarskih družbah je med drugim zapisano, da se dosedanjemu 264. členu ZGD doda novi odstavek:

Največ eno tretjino vseh članov nadzornega sveta, ki zastopajo interese zaposlenih, lahko izvoli svet delavcev.

Takšna določba pomeni bistveno zmanjšanje sedaj veljavnih zakonskih pravic delavcev do sodelovanja pri upravljanju podjetij in je v direktnem nasprotju z določbami 79. člena zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju. Ta zakon namreč določa, da število predstavnikov delavcev v nadzornem svetu družbe, kjer je zaposlenih do 1.000 delavcev, ne more biti manjše od tretjine članov nadzornega sveta, v družbi, kjer je zaposlenih več kot 1.000 delavcev, pa ne manjše od polovice članov nadzornega sveta.

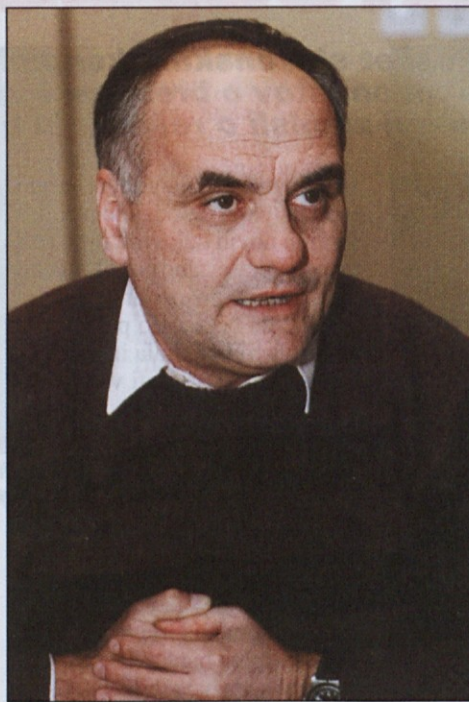
Ta predlog je po Utroševih besedah že tretji poskus odprave delavskega predstavništva v nadzornih svetih družb po sprejetju zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, vlada pa ga prvič želi izvesti pod krinko usklajevanja slovenske zakonodaje s pravnim redom EU.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije v celoti zavrača predlagano dopolnitev ZGD, saj bi bilo ob sprejetju takšne spremembe predstavništvo delavcev v nadzornem svetu posamezne družbe v celoti odvisno od lastnikov. Ti bi namreč sami v statutu družbe odločili,

ali so v sestavi nadzornega sveta tudi predstavniki delavcev. V praksi bi to v številnih podjetjih pomenilo odpravo delavskega predstavništva v nadzornih svetih.

Utroša je prepričan, da v EU ni prav nobenega predpisa, ki bi narekoval takšno zakonsko spremembo. Prav nasprotno se tudi znotraj EU predvsem po sprejetju Evropske socialne listine (Strasbourg 1989) in Direktive o evropskih svetih delavcev (Direktiva 94/45 EC, 1994) vzpostavlja in krepi delavsko soupravljanje tudi na ravni multinacionalk. Ureditev participacije delavcev v posameznih državah članicah EU pa je po Utroši v celoti prepuščena nacionalnim zakonodajam.

Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju je preстал že dve strokovni mednarodni preizkušnji (mednarodna konferenca, ki jo je organiziralo ministrstvo za delo, družino in socialno politiko takoj po njegovem sprejemu, ter mednarodna okrogla miza o souprav-

Milan Utroša, izvršni sekretar v ZSSS

ljanju v Sloveniji, Nemčiji in Evropi leta 1996) in obkraj so ga tudi tuji izdedenci ocenili kot sodoben zakon, ki je lahko vzor drugim državam kandidatkam za vstop v EU.

Pri pripravi zakona je vlada v celoti ignorirala načela socialnega dialoga, čeprav se z njegovo razvitostjo rada hvali pred predstavniki EU.

Med cilje in načela zakona je vlada zapisala, da ta v zvezi z nadzornimi sveti delniških družb uvaja pravico do delegiranja članov v

nadzorni svet ter določa vključevanje zaposlenih v nadzorne svete kapitalističnih družb do največ ene tretjine, kar je čisto zavajanje poslancev državnega zbora in javnosti. Ta pravica je bila uvedena že z zakonom o sodelovanju delavcev pri upravljanju in zato ni prav nobene potrebe po njenem ponovnem uvajanju. Vlada je v obrazložitvi predlaganega zakona podrobno navedla razloge in argumente za vse predlagane spremembe, obrazložitvi člena o sestavi nadzornih svetov pa se je povsem izognila, saj zanj ni našla strokovnih argumentov.

V položaju, ko pri delodajalcih prevladujejo želje, da bi bile informacije o poslovnih rezultatih in drugih pomembnih zadevah iz gospodarskih družb poslovna skrivnost, so le predstavniki delavcev v nadzornih svetih ti, ki imajo pravico dobiti za delavce pomembne podatke. Prav zaradi tega jih kot moteče dejavnike želijo odstraniti. Zanimivo je tudi to, da pri tem uporabljajo tudi neresnice. Bivši minister za gospodarske dejavnosti Metod Dragonja je na primer izjavil, da imajo zaposleni v Nemčiji predstavnike v nadzornih svetih le v montanski industriji.

Zaradi takšnega poseganja vlade v pravice zaposlenih do sodelovanja pri upravljanju podjetij in ob tem še hkratnega sklicevanja na usklajevanje zakona s predpisi v EU je Zveza svobodnih sindikatov Slovenije prisiljena o tem obvestiti Evropsko konfederacijo sindikatov in pristojne organe EU ter zahtevati njihovo ukrepanje. To je ZSSS dolžna narediti, čeprav se zaveda, da lahko to le poslabša pogajalske pozicije Slovenije pri njenem vključevanju v EU, je izvajanje sklenil Milan Utroša.

Da zakona o gospodarskih družbah ni treba usklajevati z evropskim pravnim redom, je prepričana tudi Metka Roksandič. Po njenih besedah je Revoz, čeprav imajo njegovi delavci predstavnike v nadzornem svetu, med najuspešnejšimi družbami v Sloveniji. Delavci torej niso ovira za uspešno poslovanje družb. Je pa res, da je bila vlada dolžna nekaj narediti v zvezi z uporabo slovenščine pri vodenju družb. Tudi tuji lastniki in menedžerji namreč morajo zagotavljati informacije in vodenje delovnega procesa v slovenskem jeziku. To seveda ne pomeni, da se morajo slovenščine tudi naučiti.

Na vprašanje novinarjev, zakaj prihaja do razkoraka med načelnim zavzemanjem vlade za socialno partnerstvo in dejanskim življenjem, je Semolič odgovoril, da se odgovornost vlade za socialni dialog prevečkrat veže le na ministra Toneta Ropa. Ta minister dogovore s socialnimi partnerji spoštuje, ko pa gre za vlado v celoti ali državni zbor, pa je drugače.

F. K.

Nedavno tega je ekonomsko-socialni svet predlagal, naj bi ob pred letom dni nastalem in letos spomladi tudi pri nas objavljenem 'Manifestu ekonomistov o brezposelnosti v Evropski uniji', tudi slovenska ekonomska stroka povedala svoje mnenje, kako v Sloveniji zmanjševati brezposelnost oziroma povečati zaposlenost aktivnega prebivalstva. Ocenila naj bi tudi, ali so predlogi rešitev, ki jih v manifestu ponujajo pretežno italijanski in španski ekonomisti ob sodelovanju ekonomistov iz ZDA, primerni tudi za slovensko rabo. Nekatera ugledna imena slovenske ekonomske znanosti so se oglasila že ob izidu prevedenega manifesta v Slovenski ekonomski reviji letos spomladi. Ta ponedeljek pa so se ekonomisti v precejšnjem številu odzvali vabilu na posvet, ki so ga skupaj pripravili Društvo ekonomistov Slovenije, Državni svet in Društvo občanski forum.

Manifest je nastal lani jeseni kot ponudba nekaterih možnih ukrepov za zmanjšanje nezaposlenosti v Evropski uniji, v kateri po prepričanju avtorjev ni soglasja ne o vzrokih za že dolgoletno visoko stopnjo nezaposlenosti, ne o možnih rešitvah. Moti jih tudi to, da je Evropska unija boj proti brezposelnosti sicer vpisala med svoje cilje, izvedbo pa prepustila posameznim državam. Manifest se, grobo

ski skupnosti, da je nezaposlenost nadloga, ki jo je pač treba trpeti. Velik del nezaposlenosti v Evropi je nepotreben in ga je mogoče v nekaj letih zmanjšati za pet odstotnih točk, menijo avtorji manifesta in ponujajo nekaj rešitev (v NDE smo jih predstavili v 12. številki, 25. marca letos).

V Manifestu so med vzroki za visoko brezposelnost v Evropski uniji poudarjeni omejevalni monetarna in fiskalna politika, ki ni sta omogočali večjega razmaha naložb ter na drugi strani napačna politika ponudbe dela. Kot velike ovire zaposlovanju manifestovi avtorji omenjajo zjamčenost določene najnižje plače (določene kategorije ljudi, ki so voljni delati za manj plačila, se zato ne morejo zaposliti), zakonsko zagotovljeno preveliko varnost delovnih mest, premajhno prilagodljivost plač, ki se določajo s kolektivnimi pogodbami, ter prizadevanja za krajši delovnik ob nespremenjenih plačah in zgodnejše upokojevanje.

Evropske države se poleg tega zatekajo k ukrepom za reševanje posamičnih vprašanj, s katerimi skušajo vsaj malo popraviti največja izkrivljanja, ki jih povzročata sedanja politika trga dela ali tovrstni predpisi. Zato avtorji manifesta priporočajo široko pahljačo reformnih

nujna. In nujno je, da vse članice Evropske unije uvedejo strategijo ukrepov za zmanjševanje nezaposlenosti. Nadaljnja neenotnost v tem pogledu bi slej ko prej škodila učinkovitosti ukrepov.

Alenka Kajzer: Naša država že zdaj investira v višini 4,3 odstotka BDP. Toda njene naložbe so premalo učinkovite.

Brezposelnost je skupni problem

Posvet slovenskih ekonomistov o manifestu evropskih ekonomistov o brezposelnosti v Evropski uniji navrgel nekaj zamisli o reševanju brezposelnosti pri nas

sprememb na ponudbeni strani (spodbujanje delodajalcev k odpiranju novih delovnih mest) ter tako povpraševalno politiko, ki bo evropskemu gospodarstvu omogočala, da bo začelo povečevati akumulacijo kapitala in produktivnost ter izkoriščati vse proizvodne možnosti, ki jih bo porajala reforma politike ponudbe dela.

Za avtorje manifesta je torej silno pomembno povečanje naložb v gospodarstvu in javnem sektorju, pri čemer naj bi pomembno vlogo odigrale tako države z začetnimi spodbudami kot Evropska centralna banka. Paziti pa bi bilo treba, da naložbeni cikel ne

V razpravi na posvetu so sodelovali predvsem profesorji obeh ekonomskih fakultet, ljubljanske in mariborske, predstavniki urada za makroekonomske raziskave in razvoj pri vladi in predstavniki sindikatov.

Manifest se je večini zdel dober pri ugotavljanju stanja in posledic, manj pa so bili zadovoljni z ugotavljanjem vzrokov za visoko brezposelnost v Evropi in s predlaganimi ukrepi, zlasti če jih gledamo iz slovenske perspektive.

Matjaž Hanžek: Za uspešno reševanje nezaposlenosti je potreben najširši politični konsenz.

Ferdinand Trošt: Avtorji manifesta so dobro zadeli stanje in posledice v prihodnje, podcenili pa hitrost sprememb v svetovni ekonomiji, zato predlagane rešitve niso najboljše.

vzeto, precej nagiba k rešitvam držav, ki so tržno liberalnejše in so v zadnjih letih močno zmanjšale nezaposlenost: ZDA, Velika Britanija in Nizozemska. Pravzaprav sta od članic Evropske unije znižali brezposelnost samo Velika Britanija in Nizozemska, pri ostalih članicah pa ostaja v glavnem nespremenjena: v povprečju je 11-odstotna (19 milijonov nezaposlenih), med posameznimi članicami pa niha od štirih odstotkov (Nizozemska in Luksemburg) do preko 20 odstotkov (Španija). Avtorji manifesta so bili zelo kritični do splošno razširjenega mnenja v Evropi

bi sprožil inflacijskega vala. Ponudbo delovnih mest pa bi bilo potrebno večati tudi z uvedbo znatno večje prilagodljivosti evropskega trga dela ter, kjer je potrebno, zmanjšati zakonsko varnost delovnih mest, zmanjšati za varovanje po kolektivnih pogodbah ter odpraviti ovire za vključevanje novih podjetij na trg in ovire za zemljepisno gibljivost delovne sile. Avtorji menijo, da pri zmanjševanju zakonske zaščite delovnih mest ne bi bilo priporočljivo iti tako daleč kot v ZDA ali na Japonskem, kjer zaščite skorajda ni. Je pa po njihovem prepričanju tovrstna paleta ukrepov

Dr. Ferdinand Trošt je opozoril, da je problem nezaposlenosti pravzaprav še večji, kot ga priznava Evropska unija, saj je k 19 milijonom nezaposlenih v tej skupini držav treba prišteti še 26 milijonov nezaposlenih v vzhodni Evropi. Na tem prostoru je torej 45 milijonov nezaposlenih!

Zbranim slovenskim ekonomistom se je zdelo nesporno, da se bo morala Evropa, z njo pa tudi Slovenija, prilagoditi svetovnim trendom na področju trga dela. Za to pa potrebuje sveže ideje, kako reševati to težko vprašanje; tudi ta manifest je dokaz, da je kapitalizem izčrpal svoje ideje, da v resnici ne ve, kako naprej.

Slovenija naj bi se s problemom nezaposlenosti, ki je sicer podobne vrste kot v Evropski uniji, spopadla najprej z raziskovalnimi projekti, ki bi določili prave vzroke dolgoletne visoke nezaposlenosti in nakazali rešitve. Zelo bi morali biti tudi pozorni na gibanje kapitala v svetu in dovzetni za nove ideje. Viljem Merhar pričakuje boljše zamisli o reševanju tega vprašanja od evropske politične leve, ki je uvidela, da je kapitalizem v krizi in za razliko od desnice hiter tehnološki razvoj ocenjuje kot vzvod in ne kot oviro za večje zaposlovanje.

Manifest zagovarja državno spodbujanje go-

Davor Savin: Primanjkljaj v proračunu bi bil upravičen samo v tako imenovanem razvojnem delu, saj bi se tako vloženi denar hitro povrnil in ne bi imel slabih stranskih učinkov.

lepe, vendar premalo koristne in od njih ni pričakovati velikega povečanja zaposlenosti.

Ali je prav, da pravo zaposlenost razume- mo le kot delo za nedoločen čas, kot osemurno

delo? Ekonomisti pravijo, da ne in da bomo morali Slovenci temeljito spremeniti mišljenje o tem. Uvesti je torej treba kar največ oblik zaposlitve, da bi čimveč ljudi dobilo možnost za delo. Ljudje bi morali znižati svoja merila o še sprejemljivi višini plačila za njihovo delo, je menil Janez Malačič in dodal, da bi bilo treba več pozornosti posvetiti rešitvam v tistih državah, ki so nezaposle-

nost v zadnjih letih uspele močno znižati. Treba se je bolj približati razmeram na trgu dela v ZDA, kako daleč pa naj gre Slovenija pri tem, pa je odvisno od analize koristi in stroškov, ki naj določi stopnjo solidarnosti v družbi. Jože Glaser, direktor Zavoda za zaposlovanje, pa je menil, da bi bil za Slovenijo zaradi velikih kulturnih razlik velikanski izziv, kako na naša tla presaditi anglosaksonske izkušnje in kako doseči, da bi se tudi prijela.

Drugi ekonomisti pa so se zgledovali raje pri državah, ki so na druge načine in ne z liberalistično delovnopravno zakonodajo dosegale dobre rezultate pri zaposlovanju. Davor Savin je denimo navedel primer Irske, ki je ena najuspešnejših držav v okviru OECD in ima najvišjo gospodarsko rast na svetu. Do-

segla jo je z znižanjem davkov in ta instrumentarij je na voljo tudi Sloveniji, je menil Savin.

Nekateri govorci, med njimi posebej Brane Mišič, so opozorili, da se je pri nas v zadnjih letih razpaslo skoraj ameriško hlastanje po hitrem dobičku. ZSSS je bila pripravljena, je pojasnjeval Mišič, odreči se delu plač, če bi zaradi tega porasla zaposlenost. Vendar se to ni zgodilo. V nasprotju z nekaterimi ekonomisti pa je tudi menil, da je institut minimalne plače velika pridobitev, zato težnja, da bi dopuščali plačevanje tudi pod to ravni, za svobodne sindikate ni sprejemljiva.

Jože Mencinger (posveta se ni udeležil, poslal je svoje misli o nezaposelnosti v Sloveniji) meni, da sta najbolj usoden in najbolj trajen učinek na število in strukturo zaposlenosti imela in ga bosta še v prihodnje deindustrializacija in globalizacija. Zato je treba v Sloveniji še nekaj let računati z upadanjem zaposlenosti v delu industrije, ki sta mu osamosvojitvev in tranzicija prizanesli, in z rastjo deleža nezaposeljivih med brezposelnimi. Zasluge za to, da ni huje, Mencinger pripisuje dosedanemu decentraliziranemu razvoju Slovenije.

Sociolog Matjaž Hanžek s Fakultete za družbene vede je opozoril, da so posledice nezaposlenosti širše in globlje kot le ekonomske. Zato je za boj zoper to nadlogo potrebna velika politična volja, konsenz politike v celoti, od vlade, parlamenta do strank. Potrebni

Viljem Merhar: Strinjam se z avtorji manifesta, da je za visoko brezposelnost kriv neoliberalizem. Ob tem se sprašujem, kakšna bo prihodnost kapitalizma, ki očitno nima več idej, kako reševati kritična vprašanja.

so nacionalni programi in cilji, brez katerih bi bile vse aktivnosti za zniževanje brezposelnosti pomembnejše za tiste, ki se z brezposelnostjo poklicno ukvarjajo, kot za brezposelne same.

Dolgoročno gledano pa je nemara najbolj prava strategija zmanjševanja nezaposlenosti tista, ki bo vložila kar največ v dobro izobrazbo kar največjega števila ljudi in ki bo dopustila kar največjo možno prilagodljivost trga dela. Taka strategija, meni Janez Malačič, bo zagotovila posameznikom potrebna znanja, s katerimi se bodo lahko uspešno prilagajali hitrim in stalnim spremembam v svetu dela v prihodnjem stoletju.

Pogovor s sekretarjem v območni organizaciji ZSSS za Gorenjsko Antonom Stražišarjem

Delodajalci se ne smejo poigravati z delavskimi pravicami

Na Gorenjskem v gradbeništvu še ni konjunktura

V sindikat delavcev gradbenih dejavnosti na Gorenjskem je vključenih preko 1200 delavcev. "Največ članov imamo v Gradbincu iz Kranja, Tehniku iz Škofje Loke, Gradisu iz Jesenic, Obrtniku iz Škofje Loke, Gorenju iz Radovljice, SGP iz Trziča, OPT Gradu iz Bleda, Kamnoseštvo iz Kranja in še nekaterih manjših podjetjih," pravi Stražišar.

"Tako kot drugod po Sloveniji se je tudi na Gorenjskem kriza v gradbeništvu začela na začetku devetdesetih let. Zaradi razpada tržišča in vojne na Balkanu so gradbena podjetja izgubila velik del poslov, hkrati pa je močno upadel tudi obseg investicij na domačem trgu. Zato se je število zaposlenih v večini gradbenih podjetij drastično zmanjšalo," pojasnjuje Stražišar. "Ob tem pa moram povedati, da so gradbena podjetja pri zmanjševanju števila zaposlenih praviloma uporabljala mehke metode reševanja trajno presežnih delavcev, delno pa se je število delavcev v gradbeništvu zmanjšalo tudi na račun tujcev, ki niso več dobili delovnih dovoljenj. Večina gradbenih podjetij je trajno presežne delavce odpuščala postopoma, zato nobeno podjetje – razen Vatrostalne, ki je morala v stečaj – ni propadlo čez noč, kakor se je to dogajalo nekaterim velikim podjetjem na drugih območjih Slovenije."

"Nekatera podjetja so poskušala svoje težave rešiti tudi z združevanjem moči z bolj uspešnimi podjetji bodisi iz Gorenjske ali drugih območij. Tako je denimo Gradbinca, ki je zabredel v težave, prevzelo podjetje SGP Primorje iz Ajdovščine. Nekatera podjetja pa za to, da bi izboljšala svojo konkurenčnost, na trgu nastopajo s skupnimi ponudbami. Kljub vsem naporom, da bi povečali svojo konkurenčnost, učinkovitost in poslovno uspešnost, pa gradbinci na Gorenjskem še niso prišli na zeleno vejo. Razlog je v pomanjkanju večjih investicij, saj se v gospodarstvu na Gorenjskem še ni začel nov razvojni cikel, prav tako pa primanjkuje sredstev za investicije v infrastrukturo."

Plače z zamikom

Kako takšne razmere vplivajo na ekonomski položaj gradbenih delav-

"Na marsikaterem območju v Sloveniji gradbena podjetja že občutijo konjunkturo, na Gorenjskem pa še ne. Na našem območju ne gradijo nobene avtoceste, pa tudi investicij na področju gospodarstva in v javnem sektorju je še veliko premalo," pravi sekretar območnega odbora Sindikata delavcev gradbenih dejavnosti Slovenije na Gorenjskem Anton Stražišar. "Zato je tudi ekonomski položaj delavcev v gradbeništvu na Gorenjskem še vedno dokaj neugoden."

cev na Gorenjskem? "Slabo!" pravi Stražišar. "Večina gradbenih podjetij na našem območju ima likvidnostne probleme, kar v svojih žepih občutijo tudi delavci. Večina delavcev v gradbeništvu sicer ima plače po kolektivni pogodbi, v marsikaterem podjetju pa delavci prejema plače s krajšim zamikom. V nekaterih podjetjih imajo celo takšne likvidnostne probleme, da delavcem del plače izplačujejo v bonih."

Anton Stražišar: Proti delodajalcu, ki je zavestno kršil delavske pravice, sem podal kazensko prijavo.

Kako pa delodajalci spoštujejo druge pravice delavcev "V večini podjetij so delavci regres za letni dopust letos prejeli v več delih. Regres za malico delavci v vseh podjetjih prejema po kolektivni pogodbi. Pri povračilu prevoznih stroškov pa v nekaterih podjetjih že prihaja do problemov. Nadur delodajalci običajno ne izplačujejo, pač pa jih delavci lahko porabijo kot proste ure izven gradbene sezone," pravi Stražišar. "Če se za spoštovanje pravic, ki delavcem pripadajo po zakonih in kolektivni pogodbi, ne bi zavzemal naš sindikat, bi bil ekonomski položaj delavcev še slabši. V marsikaterem podjetju se morajo sindikalisti pogajati za vsako izplačilo, ki pripada delavcem."

Po Stražišarjevih besedah ekonomski položaj delavcev v gradbeništvu na Gorenjskem ni nič boljši kot pred

leti, ko je bila ta dejavnost v celotni Sloveniji v največji krizi. V nekaterih regijah, zlasti tam, kjer gradijo avtoceste ali kakšne druge večje investicije, so se začele razmere izboljševati, na Gorenjskem pa še ne.

Zaradi neugodnih ekonomskih razmer so v marsikaterem gradbenem podjetju na Gorenjskem zaostreni tudi odnosi med delavci in delodajalci. "V nekaterih podjetjih sveti delavcev dobro delujejo, denimo v Gradbincu,

Tehniku in še nekaterih podjetjih. Tam, kjer jih ni, pa se problemi marsikdaj toliko časa kopičijo, da vseh ni več mogoče rešiti."

Plače v kemijski, nekovinski in gumarski industriji so po kolektivni pogodbi

Sindikat nudi svojim članom tudi pravno pomoč, vendar pa se po Stražišarjevih besedah delavci v gradbeništvu na Gorenjskem zadnje čase ne zatekajo po pomoč nič bolj pogosto kot v preteklosti. "Največ gradbincev išče pravno pomoč zaradi prezahtevnosti, ko v podjetjih izločajo posamezne dejavnosti in prezaposlujejo delavke k zasebnim delodajalcem. Nekateri se zatečejo po pomoč na sindikat tudi zaradi šikaniranja delodajalcev."

"Razmere na področju kemijske industrije na našem območju so na srečo bolj ugodne kot na področju gradbeništvu," pravi Stražišar, ki je tudi sekretar območnega odbora Sindikata kemične, nekovinske in gumarske industrije Slovenije. "V sindikat KNG je na našem območju vključenih okoli 2900 delavcev, največ pa je zaposlenih v Savi Kranj, Termu Škofja Loka, Atotechu-KTP Podnart, Termopolu iz Sovodenj, Industriji plastičnih izdelkov IPI Jesenice in še nekaterih podjetjih."

"V nekaterih podjetjih v kemijski industriji, ki so v slovenskih razmerah izredno uspešna in so izplačevala plače znatno nad kolektivno pogodbo, v zadnjem obdobju realno zmanjšujejo plače in se približujejo izhodiščnim plačam po kolektivni pogodbi," opozarja Stražišar. "V zvezi s tem se v sindikatu sprašujemo, ali se niso povečali apetiti lastnikov v takšnih podjetjih, saj se njihova poslovna uspešnost na srečo ne zmanjšuje. Delodajalci pa se morajo zavedati, da je takšna politika povečevanja dobičkov na račun zmanjševanja plač igra z ognjem, saj so ljudje zaradi nje nezadovoljni, kar se lahko odrazi tudi pri delu."

Stražišar prav tako opozarja, da v nekaterih kemičnih podjetjih, ki so v lasti tujcev, zmanjšujejo število zaposlenih. "Delavci se bojijo, da gre pri tem za ukinjanje proizvodnje, ohranjanje pa se trgovinska dejavnost. Sindikat bo moral igrati naprej te procese budno spremljati."

"Sicer pa je tudi v kemijski industriji tako kot v večini panog. Nekatera podjetja poslujejo zelo uspešno, druga pa slabše. Denimo Termo in Sava, ki bo celo povečala število delovnih mest, sta dobri podjetji, IPI Jesenice pa pestijo resne težave."

Prav vsa podjetja na področju kemične, nekovinske in gumarske industrije na Gorenjskem pa po Stražišarjevih besedah spoštujejo kolektivno pogodbo tako pri izplačilu plač kot pri izplačilu regresov za letni dopust in za malico ter drugih prejemkov.

Na področju obrti še vedno cveti delo na črno

Anton Stražišar je tudi sekretar območnega odbora Sindikata komunalnega in stanovanjskega gospodarstva Slovenije na Gorenjskem. "Na tem področju je ta čas pravzaprav najmanj problemov. Res pa je, da so v nekaterih okoljih zaradi oblikovanja novih občin začeli razmišljati tudi o reorganizaciji komunalnih podjetij. Sindikat bo te procese budno spremljal, da ne bi delavci potegnili krajšega konca. V zadnjem času je naš sindikat posvetil veliko pozornosti tudi ustanavljanju sindikalne podružnice v Varnosti v Kranju, ki je začela reševati nekatera odprta vprašanja v podjetju."

Stražišar daje strokovno pomoč tudi članom Sindikata obrtnih delavcev Slovenije na območju Jesenic.

"Daleč največ problemov imajo delavci v obrti, vendar jih sindikat najtežje pomaga, saj se mnogi delavci vanj niti ne upajo včlaniti, ker se bojijo, da se bodo s tem zamerili delodajalcu. Na področju obrti in podjetništva je na našem območju še vedno veliko zaposlovanja na črno, marsikateri delodajalec pa tudi ne spoštuje kolektivne pogodbe. V eni od obratov smo se srečali celo s primerom, ko delavke več kot tri mesece niso prejele plače. Ker niso bile več pripravljene zastoj delati, so o tem obvestile inšpekcijo za delo in si poskušale zagotoviti socialno varnost na zavodu za zaposlovanje. Ko je inšpekcija za delo delodajalcu izdala ustrezno odločbo, pa je izplačal plačo samo tistim delavkam, ki se niso obrnile na inšpekcijo za delo. Tega delodajalca sem prijavil zaradi suma, da je storil kaznivo dejanje, saj je vestno kršil pravice delavcev," pravi Anton Stražičar. "Delodajalci se morajo zavedati, da se z delavskimi pravicami ne morejo poigravati, saj imajo delavci svojega zaščitnika – to je sindikat!"

T. K.

Andragoški center Republike Slovenije budno spremlja dejavnost študijskih krožkov, ki jih po Sloveniji izvajajo pod njegovim okriljem. Andragoški vsako leto izbere tudi tiste krožke, ki si za svoje delo zaslužijo še posebno nagrado. Letos je med nagrajenimi tudi študijski krožek, ki je pod nazivom "Naloge Svobodnih sindikatov pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo" potekal v območni organizaciji ZSSS v Podravju, njegova mentorica pa je bila Marija Erakovič.

"V naši območni organizaciji so se študijski krožki uveljavili kot izjemno uspešna oblika samousposabljanja in dodatnega izobraževanja sindikalnih funkcionarjev in zaupnikov," pravi Marija Erakovič. "Za sodelovanje v študijskih krožkih je med člani sindikata veliko zanimanja. Na začetku so naši člani sicer nekoliko nezaupljivi, ko pa ugotovijo, da usposabljanje ne poteka po klasičnih metodah, temveč na neformalen način, pa se v študijski krožek vključijo zelo aktivno."

Usposabljanje v Svobodnih sindikatih

Priznanje za študijski krožek iz Podravja

Študijski krožki, ki so jih v Sloveniji začeli uvajati pred šestimi leti, so se doslej uveljavili kot priljubljena oblika neformalnega izobraževanja odraslih. Iz leta v leto se v študijske krožke vključuje več ljudi, ki se učijo in hkrati delujejo v njihovem okviru. V prejšnjem šolskem letu je te oblike usposabljanja v Sloveniji izvajalo 57 organizacij, vanje pa je bilo vključenih 1630 udeležencev.

Osnovna cilja študijskih krožkov sta izobraževanje in predstavitev dela oziroma izpeljava različnih akcij, ki posredno oziroma neposredno pripomorejo k osebnemu razvoju, pa tudi k razvoju skupnosti, v okviru katere krožek deluje. Merila za nagrajevanje učinkovitosti

jetjih (mentorica Marija Erakovič), Sindikat na delu - videokaseta o organizaciji in delu ZSSS" (mentorica Marija Erakovič) in Naloge sindikatov pred vstopom v Evropsko unijo (mentorica Marija Erakovič). Kar pet od omenjenih šestih krožkov je dobilo posebno priznanje Andragoškega centra - štiri nagrajene krožke je vodila Marija Erakovič, enega pa Dušan Detiček.

"Pri izvedbi študijskih krožkov se srečujemo tudi s težavami," pravi sekretarka območne organizacije ZSSS v Podravju Vekoslava Krašovec. "Na razpis pri Andragoškem centru se lahko prijavijo namreč samo izvajalci, ki imajo za to posebej usposobljene vodje študijskih krožkov. V času, ko je bil objavljen razpis za študijske krožke, pa je voditeljica zbolela, zato se ZSSS na razpis ni prijavila. Tako smo zaenkrat ostali brez možnosti za sodelovanje v študijskih krožkih. Ob tem velja omeniti, da smo s tem izgubili tudi okoli 540.000 tolarjev, ki bi jih sicer pridobili iz naslova sofinanciranja treh načrtovanih študijskih krožkov. Žal nam je, da lahko bolezen povzroči izpad takšnih aktivnosti ZSSS, za katere bi se morali po programu izobraževanja prioriteto zavzemati. Zato bo tistim, ki se zanimajo za sodelovanje v študijskem krožku, težko pojasniti, zakaj načrtovanih krožkov ne bo."

Ker se je Marija Erakovič pred kratkim usposobila za voditeljico študijskih krožkov, bo svobodnim sindikalistom v Podravju mogoče tudi letos uspelo organizirati kakšen študijski krožek. Tako se bo poslej območna organizacija ZSSS v Podravju lahko sama prijavila na razpise za izvedbo študijskih krožkov.

"Če bo le kakšna možnost, si bomo letos prizadevali organizirati študijske krožke v sodelovanju z organizacijami, ki bodo odstopile od izvedbe študijskih krožkov, čeprav so na razpisu pravico do tega dobile," pojasnjuje Erakovičeva, ki se je zaradi tega že povezala z Andragoškim centrom. "Vsekakor bomo organizacijo študijskih krožkov nadaljevali, saj so jih sindikalni zaupniki vzeli za svoje. Redkokatera oblika usposabljanja in vseživljenjskega učenja, ki dandanes postaja nujnost, je sindikalnim zaupnikom tako prirasla k srcu kot ravno študijski krožki. Razlog je verjetno v tem, da v študijskih krožkih poteka delo neformalno, da nihče nikogar ne dolgočasi z dolgoveznimi predavanji, temveč se vsi skupaj učimo, usposabljammo in tudi praktično delamo skupaj in na enakopravnih osnovah."

T. K.

Sindikalna lista

Oktober 1999	Gospodarske dejavnosti (temelj je SKP za gospodarstvo)	Javni sektor* (nekdanje negospodarstvo)
Prvi del	SIT	SIT
1. Dnevnice		
- cela dnevnicca (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00	3.778,00
- polovična dnevnicca (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00	1.888,00
- znižana dnevnicca (od 6 do 8 ur)	1.218,00	1.315,00
2. Kilometrini (od 27. 8. 1999 dalje)	38,55	38,55
3. Ločeno življenje	67.882,00	55.149,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano (od 1. 7. 1999) - po SKPGD (na delovni dan)*	558,00	558,00
Drugi del		
1. Jubilejne nagrade		
- po SKPGD (delo pri zadnjem delodajalcu)		
- za 10 let	54.537,00	46.363,00
- za 20 let	81.806,00	69.545,00
- za 30 let	109.074,00	92.726,00
2. Odpravnina ob upokojitvi	339.138,00	514.476,00
oziroma dve plači delavca, če je to zanj ugodneje		oziroma tri plače delavca, če je to zanj ugodneje
3. Solidarnostne pomoči		
- po SKPD - ob smrti delavca	101.732,00	92.726,00
- ob smrti v ožji družini	50.866,00	-
4. Minimalna plača (od 1. 8. 1999)	72.521,00	72.521,00
5. Zajemljena plača	39.981,00	39.981,00
6. Regres za letni dopust		
- najmanj	102.000,00	96.500,00*
- ali največ	za september - 120.044,00	102.000,00
(70 % povprečne slovenske plače)		

1. Javni sektor tudi v okviru gospodarskih dejavnosti izplačuje ločeno življenje po zakonu (Uradni list RS št. 87/97).
2. V javnem sektorju se uporablja zakon, za jubilejne nagrade in solidarnostno pomoč pa kolektivna pogodba.
3. V negospodarstvu znaša regres po podpisu aneksa h kolektivni pogodbi (Ur. list RS št. 39/99) za leto 1999 96.500 SIT. Za delavce, katerih mesečna bruto plača za obdobje marec-maj 1999 ne presega 120.000 SIT, znaša regres 102.000 SIT. Do 5. junija se vsem delavcem izplača 85.012 SIT regresa, preostali del pa do 5. januarja prihodnje leto.

Strokovna služba ZSSS

Marija Erakovič si je na Andragoškem centru pridobila naziv voditeljice študijskih krožkov.

dela študijskih krožkov so: izbor vsebin, realizacija izobraževalnih in akcijskih ciljev ter odmevnost in odzivnost študijskih krožkov v okolju. Na osnovi teh kriterijev je bil letos nagrajen tudi študijski krožek, ki so ga organizirali v območni organizaciji ZSSS v Podravju.

"Ravno naša območna organizacija je bila po zaslugi Metke Rokšandić med vsemi sindikalnimi organizacijami v Sloveniji prva, ki je za usposabljanje svojih članov in zaupnikov začela uvajati študijske krožke."

Svobodni sindikalisti v Podravju so od leta 1995 do danes organizirali šest študijskih krožkov: Soupravljanje (mentor je bil Dušan Detiček), Kako postanem sindikalni zaupnik (mentorica Marija Erakovič), Socialno partnerstvo v gospodarskih družbah (mentorica Mira Žličar), Reševanje konfliktov v pod-

Mariborčanom denarja ni težko potrošiti, zaslužiti pa!

Piše: Tomaž Kšela

Ob južni vpadnici v mesto so Mariborčani v kratkem času dobili celo vrsto novih velikih trgovin: od Turboschucha ter Merkurjevih in Mercatorjevih hipermarketov do Obija, C in C-ja, Baumaxa in še nekaterih. Tik ob Titovem mostu z južne strani pa gradijo še ogromen Europark, v katerem bo poleg Intersparovega hipermarketa še okoli 60 drugih trgovin in lokalov. Skupaj s parkirnimi prostori bo v Europarku v vseh etažah okoli 95.000 kvadratnih metrov pokritih prodajnih in drugih površin. To pa so dvakrat tako velike površine, na kakršnih se denimo razteza mednarodni kmetijsko-živilski sejem v Gornji Radgoni. Če k temu dodamo še veličastno poslopje Citija v središču mesta, kjer so nove poslovne prostore našla mnoga trgovska podjetja, ter številne trgovske in gostinske lokale in lokalčke, ki so v zadnjih letih zrastle po mestu, vidimo, da Mariborčanom denarja zares ni težko potrošiti. Za to je v mestu več kot odlično poskrbljeno. Če smo pred leti hodili v trgovine v sosednjih državah tudi zaradi njihovega zunanjega izgleda, je vsaj ta razlog zdaj povsem odpadel – naše trgovine so tudi na zunaj lepše od tistih v Gradcu.

Zato pa je Mariborčankam in Mariborčanom mnogo težje denar zaslužiti, saj je v zadnjih letih propadla velika večina srednje velikih in velikih podjetij. Zaradi propada Tama, Elektrokovine, Metalne, Mariborske tekstilne tovarne, Cevovoda, Ferromota, Jeklotehne, Tekstilne tovarne Tabor, TSN-ja, Hidromontaže in več kot 130 drugih podjetij je mesto v zadnjem desetletju izgubilo preko 30.000 delovnih mest. Približno toliko pa je v Mariboru in okolici že nekaj let tudi brezposelnih delavcev. Okoli dve tretjini brezposelnih delavcev že toliko časa zaman išče delo in zaposlitev, da so na zavodu za zaposlovanje že izgubili pravico do denarnega nadomestila za čas brezposelnosti. Zato okoli 15.000 posameznikov in družin v mestu potrebuje za normalno preživljanje vsaj eno od oblik socialne pomoči.

Ko so začela mariborska industrijska in trgovska podjetja propadati kot po tekočem traku, so mestni in republiški politiki in gospodarstveniki Mariborčanom obljubljali, da bodo gospodarstvo v mestu prestrukturirali. Propadle tovarne, ki so bile tehnološko zaostale in iztrošene, naj bi nadomestila nova in moderna tržno usmerjena podjetja.

Mariborčani so skoraj desetletje potrpežljivo čakali na nova podjetja v upanju, da jim bodo prej kot slej le prinesla nova delovna mesta, redne plače in socialno varnost. Toda glej čudo! Namesto novih tovarn ali drugih podjetij, v katerih bi lahko delali in služili denar, so dobili nova trgovska podjetja z velikimi trgovinami, v katerih lahko denar potrošijo, seveda če ga imajo. Res je, da je v novih trgovinah v zadnjih nekaj letih dobilo zaposlitev okoli 1000 trgovcev, res pa je tudi, da številni Mariborčani še vedno nimajo kje zaslužiti toliko denarja, da bi si lahko nove in sodobno opremljene ter bogato založene trgovine ogledali tudi od znotraj. Eden od delavcev Metalne ECCE, ki ji grozi stečaj, je pred dnevi dejal, da ima občutek, kakor da bi živel v virtualnem svetu. Vse okoli njega je čudovito, obdajajo ga same bogato založene izložbe, on pa živi bolj skromno kot tedaj, ko je pred približno štirimi desetletji Maribor dobil prvo samopostrežno trgovino.

Zdi se, da so se strategije prestrukturiranja mariborskega gospodarstva posla lotili na napačni strani. Kdo ve, morda pa so to storili namerno, pač po logiki, da bodo imeli ljudje več volje do dela, če bodo v izložbah videli, kaj vse bi si z denarjem lahko kupili, če bi ga imeli. Vendar pa ima ta logika pomanjkljivost: tako kot drugod po Sloveniji tudi delavcem v Mariboru ne primanjkuje volje do dela, temveč delovnih mest. Zato jih polne izložbe ne spodbujajo k delu in večji ustvarjalnosti, pač pa povečujejo njihovo apatijo, nezadovoljstvo in razočaranje. Poleg sodobnih trgovin Maribor zato nujno potrebuje tudi sodobne tovarne in nova delovna mesta, drugače se mestu skupaj z njegovimi naj sodobnejšimi trgovinami ne obeta nič dobrega.

Uspešna Slovenska turistična borza

Bo denar od iger na srečo pospešil razvoj turizma in odpiranje novih delovnih mest?

Komaj se je letošnja glavna poletna turistična sezona končala, turistični delavci že razmišljajo, kako bodo svoje turistične programe tržili v naslednjem letu. Tako je v hotelu Habakuk v Mariboru konec minulega tedna potekala Slovenska turistična borza v organizaciji Centra za promocijo turizma Slovenije. Na njej je svojo turistično ponudbo predstavilo več kot 60 gostinsko-turističnih podjetij iz vse Slovenije, zanje pa se je zanimalo 110 predstavnikov tujih potovalnih agencij, organizatorjev potovanj in prevoznških podjetij iz petnajstih evropskih držav.

Letošnje Slovenske turistične borze, že šeste po vrsti, se je udeležilo rekordno število ponudnikov turističnih programov in njihovih kupcev. Največ predstavnikov tujih turističnih agencij je prišlo iz Nemčije, Avstrije in Italije, od koder že po tradiciji prihaja v Slovenijo največ turistov. Kakor kaže, bo tako tudi v naslednjem letu.

Letošnja turistična sezona ni bila tako slaba, kot so nekateri napovedovali na začetku leta zaradi vojne v Zvezni republiki Jugoslaviji. Očitno turisti, ki tradicionalno obiskujejo Slovenijo, že vedo, da je naša država mirna in varna in da lahko pri nas nemočno uživajo svoj dopust. O tem pričajo tudi podatki, saj je naša turistična naselja letos do konca avgusta obiskalo skupaj 1.236.085 gostov oziroma samo 5 odstotkov manj kot v enakem obdobju lani. Tujih gostov je bilo za 13 odstotkov manj kot v enakem obdobju lani (608.409), domačih pa za 5 odstotkov več (627.676). Domači in tuji gosti so v osmih mesecih letošnjega leta v nastanitvenih objektih v Sloveniji ustvarili 4.452.512 prenočitev oziroma 5 odstotkov manj kot lani. Domači gosti so ustvarili 2.507.998 prenočitev (3 odstotke več kot do konca avgusta leta 1998), tuji pa 1.944.514 (14 odstotkov manj kot leto poprej). Glede na zanimanje tujih organizatorjev turističnih potovanj in le-

tovanj na letošnji Slovenski turistični borzi bi lahko sklepali, da bo prihodnje leto prišlo k nam več tujih turistov kot letos.

Res pa je, da je bila Slovenska turistična borza letos po ocenah udeležencev izjemno dobro organizirana. Za tuje turistične operaterje so organizatorji borze pripravili tudi kulinarčni večer ter jih popeljali na enodnevni izlet po severovzhodni Sloveniji. Tako so lahko predstavniki tujih turističnih agencij поблиže spoznali vsaj delček slovenske turistične ponudbe.

V času, ko je bil na turistični borzi največji vrvež, je v hotelu Habakuk pripravilo tiskovno konferenco tudi ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem. Na njej je minister Janko Razgoršek spregovoril o zasedanju generalne skupščine svetovne turistične organizacije WTO v Čilu, na katerem je uspešno sodelovala tudi slovenska delegacija. Janko Razgoršek je na tej tiskovni konferenci spregovoril še o eni vroči temi, ki je turistične delavce še bolj zanimala, in sicer o delitvi sredstev iz naslova koncesijskih dajatev od prirejanja posebnih iger na srečo, ki jih bodo po zakonu dobivale lokalne skupnosti izključno za ureničevanje turističnih programov na zaokroženih območjih.

V zvezi s tem je že prišlo do nekaterih zapletov. Zato je Razgoršek podrobno pojasnil ravnanje ministrstva ob razporejanju koncesijskih dajatev od prirejanja posebnih iger na srečo in zagotovil, da ministrstvo za malo gospodarstvo in turizem ni zadrževalo sredstev iz tega naslova, prav tako pa ni nobene občine sililo v fundacijo za razvoj turizma. Do zamika pri izplačilu koncesij je prišlo zaradi tega, ker nekatere občine niso pravočasno posredovale soglasja k predlaganemu načinu delitve sredstev. Poleg tega so morali v občinah odpreti nove račune, saj bi sicer sredstva od koncesije, ki so namenjena izključno za razvoj turizma, končala v integralnih občinskih proračunih, kar bi manj razvite občine priz-

delo, saj bi se jim ustrezno zmanjšala sredstva za izravnavo iz državnega proračuna.

Razgoršek je pojasnil tudi, kakšni so cilji ustanavljanja fundacije za razvoj turizma. Po njegovih besedah bo fundacija koristna za razvoj slovenskega turizma, saj bo skrbel, da bodo sredstva od koncesijskih dajatev od prirrejanja posebnih iger na srečo zares namensko uporabljena izključno za turistične programe. Kaj so turistični programi, pa bo določal statut fundacije, pri sprejemu katerega bodo sodelovali vsi ustanovitelji. Razgoršek je posebej poudaril, da bodo sredstva lokalnih skupnosti tudi v fundaciji ostala njihova, saj jih občinam ne more nihče odtujiti. Prepričan je, da bo fundacija za razvoj turizma kmalu zaživela, če ne bo šlo drugače, pa brez tistih občin, ki se vanjo ne bodo pripravljene vključiti. Sedež fundacije naj bi bil po prvotnem predlogu v Kobaridu. Po zadnjem pogovoru ministra za malo gospodarstvo in turizem z župani primorskih občin pa naj bi bil sedež fundacije v Novi Gorici, seveda če se bo ta občina vključila v fundacijo in če bo spremembo predloga soglašala vlada.

Od tega, ali bo denar iz naslova koncesij od prirrejanja posebnih iger na srečo zares namensko uporabljen, je v veliki meri odvisno, kako hitro se bo pri nas razvijal turizem in koliko bo zaradi tega novih delovnih mest za gostinsko-turistične delavce. Zato bo nadzor javnosti – tudi sindikalne – nad zakonito porabo sredstev še kako koristen in potreben.

T. K.

V Šempetru je zgorelo 400 ton hmelja

Negotova usoda nekdanjih delavcev Hmezada Kmetijstva

V Šempetru je pred dobrim tednom dni zgorelo skladišče s 400 tonami hmelja, last Perutnine Ptuj.

“V požaru je bil uničen ves hmelj, ki ga je imela Perutnina Ptuj uskladiščenega v Šempetru. Sreča v nesreči je, da sta dve tretjini pridelka ostali na drugih lokacijah. Kljub temu izguba dobre tretjine letine hmelja ne pomeni katastrofe samo za Perutnino, ampak za nacionalno gospodarstvo oziroma za kmetijstvo nasploh. Potem ko se je v reševanje letošnje letine hmelja vključilo ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter poskrbelo, da Slovenija ohrani kontinuiteto na svetovnem trgu zelenega zlata, so sedaj ognjeni zublji uničili dobršen del truda in vložene denarja. Upoštevati namreč moramo tudi posredno škodo, ki jo bo kljub recesiji na svetovnem trgu hmelja zaradi požara imela Slovenija,” je v informaciji za javnost zapisalo vodstvo Perutnine Ptuj. Skladišče v Šempetru, velikosti 50 krat 20 metrov, in hmelj v njem, je bil zavarovano pri Zavarovalnici Maribor. Samo vrednost uničenega hmelja ocenjujejo na 160 milijonov tolarjev.

Požar bi lahko povzročil še večjo škodo, če ga okoli 200 gasilcev ne bi uspelo lokalizirati in učinkovito zavarovati sosednjih

objektov. Kaj več pa gasilci niso mogli storiti, saj je po besedah poveljnika Gasilske zveze Žalec Franca Nareksa ogenj v skladišču, kjer ni bilo v času požara nobene delavca, izredno hitro vzplamtel, gašenje pa je oviralo tudi pomanjkanje vode, zaradi česar so si morali gasilci pomagati s cisternami in z vodo iz bližnjega potoka.

Forto Turk: Delavci v hmeljarstvu, ki jim letos usoda ni prizanašala, so zaskrbljeni za svojo prihodnost.

Pogorišče si je takoj po požaru ogledal tudi direktor Perutnine Ptuj dr. Roman Glaser. Dejal je, da je žalostno, ker se je celoletni trud delavcev Hmezada Kmetijstva in nekaj sto sezonskih delavcev, ki so hmelj obirali, končal tako žalostno. Posledice požara bodo po njegovih besedah občutili vsi hmeljarji in slovensko kmetijstvo nasploh.

Tudi sekretar območnega odbora Sindikata kmetijstva in živilske industrije v Celju Forto Turk ocenjuje, da je požar v Šempetru hud udarec za hmeljarstvo v Savinjski dolini. “Delavci v hmeljarstvu so v letošnjem letu doživeli več hudih udarcev. Najprej je moralo v stečaj podjetje Hmezad Kmetijstvo, ki je bilo nosilec pridelave hmelja. Okoli 150 delavcev iz tega podjetja je nato dobilo zaposlitev za določen čas

v Perutnini Ptuj, ki je v dogovoru z ministrstvom za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano letos poskrbel, da so bila hmeljišča v Savinjski dolini obdelana. Sedaj pa so tretjino pridelka skupaj z drugo najbolj sodobno opremljeno sušilnico hmelja v tej dolini uničili ognjeni zublji. Zaradi tega lahko hmeljarji iz Savinjske doline, ki pridelujejo izjemno kvaliteten hmelj, izgubijo tudi svoj tržni delež na svetovnem trgu hmelja, kjer je konkurenca izjemno huda,” pravi Forto Turk.

“Zaradi vsega, kar je hmeljarstvo letos doletelo, je negotova tudi usoda delavcev v hmeljarstvu. Perutnina Ptuj je že napovedala, da se naslednje leto ne bo več ukvarjala s pridelavo hmelja. To pomeni, da bodo delavci, ki jih je Perutnina Ptuj zaposlila samo za določen čas, ostali brez dela. Prav tako bo konec oktobra prenehalo delovno razmerje večjemu številu delavcev, ki jih je za določen čas zaposlil stečajni upravitelj Hmezada Kmetijstva.”

Med hmeljarji v Savinjski dolini se že šušlja, da bodo naslednje leto za obdelavo hmeljišč, ki jih je desetletja obdelovalo podjetje Hmezad Kmetijstvo, poskrbeli veliki kmetje. Sedaj že bivše delavce Hmezada Kmetijstva pa skrbi, kaj bo v tem primeru z njimi. Ali jih bodo kmetje redno zaposlili ali pa jim bodo pripravljene dati samo delo na črno? Glede na to, kako slabo pri nas država nadzira spoštovanje delovnopravne zakonodaje, ni čudno, da so delavci zaskrbljeni. Javna skrivnost je namreč, da veliko kmetov povsod po Sloveniji daje delavcem delo samo na črno, medtem ko pristojnim državnim organom zatrjujejo, da zemljo obdelujejo sami z družinskimi člani.

Socialni status večine bivših delavcev Hmezada Kmetijstva pa ni rožnat, saj se mnogi, ki nimajo lastne zemlje, preživljajo samo s plačami. Prav bi bilo, da bi odgovorni za nadaljnjo proizvodnjo hmelja v Savinjski dolini poskrbeli za takšne rešitve, ki bodo tudi delavcem v hmeljarstvu zagotavljale socialno varnost.

T. K.

Novih 50 delovnih mest v Baumaxu

Ob južni vpadnici v Maribor je pred dnevi odprla vrata nova Baumaxova trgovina, tretja v Sloveniji. V njej na okoli 7500 kvadratnih metrih prodajnih površin kupcem ponujajo preko 40.000 različnih izdelkov za dom in vrt. Na novo so zaposlili petdeset delavcev, med izdelki, ki jih trgovina ponuja kupcem, je tretjina slovenskih proizvodov.

Kakor je ob otvoritvi nove trgovine povedal večinski lastnik Baumaxa Karl Heinz Essl, namerava ta avstrijska družinska trgovska veriga v naslednjih letih odpreti svoje trgovine še v drugih večjih slovenskih mestih, ki imajo skupaj s svojo okolico preko 100.000 prebivalcev.

Zdaj ima Baumax, ki je bil ustanovljen leta 1975, že 110 trgovin v Avstriji, ter na Madžarskem, Slovaškem, Češkem in v Sloveniji. V celotnem podjetju je zaposlenih okoli 4500 delavcev, njegov letni promet pa presega 150 milijard tolarjev.

T. K.

Predilnica Litija je eno najstarejših slovenskih podjetij, nastalo je namreč pred 113 leti. Zdaj je v njej zaposlenih malo manj kot 500 delavci in delavcev, še v času praznovanja stote obletnice tovarne leta 1985 pa jih je bilo 1200. Na vprašanje, kakšno je vzdušje v podjetju po tranzicijskih letih, nam je Franc Cirar, predsednik sindikata v predilnici, odgovoril, da je vzdušje zelo delovno. Podjetje prodaja večino izdelkov na zahodnoevropskem trgu, ki slovi kot eno najbolj zahtevnih na svetu, saj so kupci glede kakovosti zelo natančni. Boriti se je treba za prodajo vsakega kilograma preje, iskati notranje rezerve, pri čemer pomaga tudi sindikat. Sindikat s svojo politiko lahko pomembno prispeva k boljšemu ali slabšemu uspehu podjetja, pravi Franc Cirar.

v povprečju gibljejo okoli 70 tisoč tolarjev neto. Lahko bi bile sicer višje, vendar je treba tudi pri plačah gledati dolgoročneje. Zdajle denimo služi podjetje zelo dobro, toda še pred meseci je bila s posli kriza. K dobrim poslom je pripomogel potres v Turčiji, glavni dobaviteljci preje evropskim tkalnicam. Zaradi tega bi trenutno lahko delali še več, vendar ne zmoremo.

Deljali ste, da pogosto opozarjate zaposlene, naj čuvajo podjetje in ga ohranijo. Zakaj? Ali gre za slabe delovne navade, nemara za preveliko bolniško odsotnost?

Opazam, da se je v zadnjih desetih letih odnos do dela močno izboljšal. Včasih denimo je bilo polno 'čik pavz', izostajanja z dela in podobnega. Zdaj so zaposleni ugotovili, da morajo tudi sami prispevati k uspehu tovarne, sicer se bo morda podjetju slabo pisalo. Vizija morebitnega stečaja nekoč je po mojem dovolj močna, da so ljudje precej spremenili odnos do dela. Včasih je bila Predilnica garancija za delo in blaginjo, danes ni več. Ljudje nekdanjo niso niti razmišljali, da bi šli med privatnike, pač pa so iskali socialno varnost v Predilnici. V prejšnjem sistemu je bilo namreč politično nedopustno,

V prenekaterem podjetju pošiljajo zaposlene na preventivne počitnice in ponekod to plača celo sindikat.

Ta strošek bi naš sindikat težko prenesel. Denar, ki ga imamo, raje ponudimo članom v obliki brezobrestnih posojil. Tako denar ne prestopa krožiti. Enkrat letno organiziramo sindikalni izlet, le v letu, ko so smučarski poleti v Planici, imamo dva izleta. Kajti na polete gremo redno, opremljeni z našimi kopicami. Delavci plačajo za izlet le simbolično ceno, ravno toliko, da se prijaviijo samo tisti, ki potem tudi zares gredo.

Je pa izlet težko organizirati zaradi štiritirzmenkega dela. Član konference sindikata, ki je zelo vnet organizator izletov, zbere po tovarni podatke o tem, kdo bi šel na izlet. Delo se potem organizira tako, da dobi tista delovna skupina, v kateri je bilo največ prijav, prost termin, zamenjavo pri delu, da lahko gredo na izlet.

Zdaj je zelo drugače kot pred leti, ko so delavci dejali 'Moram iti na izlet, zato potrebujem dela prost dan!'. Danes je občutek za delovno disciplino in red mnogo večji ...

V tekstilni industriji je bolezenske odsotnosti precej več kot drugje ...

Skupna naloga: obstoj in razvoj podjetja

Predsednik sindikata v Predilnici Litija, Franc Cirar, o skupnem prizadevanju z upravo za dober poslovni uspeh in stabilno prihodnost podjetja

Sindikat tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije pri ZSSS je edini sindikat v podjetju. Koliko članov imate med zaposlenimi?

V našem sindikatu je včlanjena dobra polovica od 487 zaposlenih, drugega sindikata pa v podjetju ni. Zakaj je tako, ne vem, vem le, da nikoli nihče ni dal pobude za ustanovitev kakega drugega sindikata. Sindikalna konferenca pa ima pet članov.

Kakšna je Predilnica Litija danes? Kakšno vzdušje vlada v njej po tranzicijskih letih?

Vzdušje je zelo delovno. Tekstilna panoga je, kar se tiče zaslužka in pogojev dela, v slabem položaju. Nikoli ni bila bogata in nikoli ne bo. Boriti se je treba za vsak kilogram preje, da ga prodamo in s tem zaslužimo, kolikor pač zaslužimo. Prodajamo 85 odstotkov izdelkov na Zahod in naši kupci so zelo natančni pri preverjanju kakovosti. Kakih 30 odstotkov proizvodnje smo na Zahod prodajali tudi pred razpadom Jugoslavije. Zdaj prodajamo po vsej Evropi, odpira se tudi vhodni trg. Prodajamo torej na najbolj zahtevnih trgih.

Naša predilnica je stara 113 let. Včasih je bilo to pravo družinsko podjetje, saj so bile v njej zaposlene cele družine. Pred razpadom Jugoslavije nas je bilo 1200 zaposlenih. Še danes pa je v njej zaposlenih precej zakonskih parov. Jaz pogosto govorim delavcem, pazite na tovarno, kajti kje boste dobili delo, če bo šla v stečaj!

Kako se podjetje bojuje za obstoj in napredek na trgu?

Dela imamo dovolj, težava je le v tem, da je to tekstilna dejavnost in ne ustvarjamo visoke dodane vrednosti. Posodobitve so pa nujno potrebne, da bi ostali konkurenčni. Stroji so zelo dragi, po nekaj sto tisoč mark vsak, in tovarno zato posodabljam postopno. K sreči je direktor tovarne domačin in zato je bolj kot kak prišlek zagret za obstoj in napredek predilnice.

Potem ste tudi pri plačah skromni in takrat, ko se tehta, ali potrošiti denar za plače ali za posodobitev, verjetno sindikat pristane na posodobitev ...

Plače so odmerjene po kolektivni pogodbi, edinele sistem nagrajevanja lahko prinese posamezniku nekaj tisoč tolarjev dodatka. Sicer pa se plače

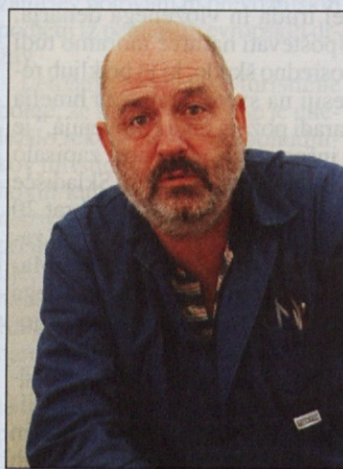
da bi tako veliko podjetje propadlo kljub kakšnim težavam.

Kaj lahko sindikat prispeva k boljšim ali slabšim poslovnim rezultatom podjetja?

Tako direktor kot tudi mi v sindikatu menimo, da se je treba o vsaki sporni zadevi najprej pogovarjati, po možnosti tudi dogovoriti. Nobenega spora torej ne postavljamo na nož. Jaz pravim tako: 'Tudi vojne se ne končajo z orožjem, ampak s pogovori.' Kajti če enkrat za praviš možnost dogovora, te napake zlepa ne popraviš. Zlasti v naši dejavnosti, kjer je položaj na trgu zelo težaven, so dogovori in razumevanje težav in potreb druge strani nujni za preživetje. Poleg tega nas vodstvo dobro obvešča o vseh načrtovanih ukrepih. Kadar koli se pripravljajo investicije, novi zaposlitveni načrti in podobno, me direktor pokliče in me s tem seznani.

Za dobre rezultate je pomembno tudi zdravje in dobro počutje zaposlenih. Včasih so podjetja skrbela za tako imenovani družbeni standard zaposlenih. Ali vodstvo in sindikat v predilnici še slišita na to uho?

Predilnica Litija ima dom v Novigradu, ki smo ga oddali v najem, s tem da imajo naši zaposleni desetodstotni popust. Vendar hodijo tja na dopust le še redki. Počitniške zmogljivosti imamo tudi na Krku in koč na Veliki planini in te naši delavci kar dobro uporabljajo. V Sloveniji pa vzamemo v najem občasno prostore v Kranjski Gori ali v kakšnih toplicah, če je interes.

Franc Cirar: Predilnica je v njej zaposlenim edino zagotovilo socialne varnosti. Drugih služb v okolici ni. Zato delavcem pogosto 'pridigam', naj se v polni meri zavedajo tega in naj ohranijo podjetje zase in za prihodnje rodove.

Pri nas se je v zadnjem času bolniška malo zmanjšala, je pa še previsoka. Žal je med zaposlenimi še vedno precej takih, ki odhajajo na bolniško, ko za to začutijo potrebo, ne da bi bili bolni. Te navade jih je težko ozdraviti. Precej je tudi delovnih invalidov, ki pogosto odhajajo na bolniško.

Pred časom smo imeli na obisku okoli 20 lečečih zdravnikov, ki so si ogledali proizvodnjo in delovne pogoje, da bodo lažje presojali, ali so navedbe zaposlenih o težkih delovnih pogojih in potrebi po bolniškem staležu utemeljene ali pretirane.

Podjetje na svoj strošek pošilja zaposlene tudi na preventivne pregledne.

Je pa novi zakon o varstvu pri delu precej poostiril odgovornost za nesreče tako delodajalca kot zaposlenih. Zato podjetje (to je počelo sicer tudi prej) še bolj skrbi za ustrezne delovne pogoje, za kršitve delovnovarstvenih predpisov pa zaposleni takoj gredo pred disciplinsko komisijo.

Pogovarjali smo se tudi o tem, da bi moral vsak, ki je dlje časa v bolniškem staležu, na pogovor z nadre-

jenim. Na tem pogovoru bi se razjasnile težave z zdravjem in kaj namerava tak delavec sam storiti za izboljšanje zdravja. Sodelujemo, kot sem omenil, z lečečimi zdravniki in medicino dela, ki nam predlagajo določene izboljšave. Precej denimo vlagamo v izboljšanje delovnih pogojev.

Pa je kljub temu še vedno preveč bolniških?

Na bolniške vplivajo tudi zunanji vplivi, denimo tempo življenja, negotova socialna varnost, drugi stresi ...

S čim se sindikat trenutno ukvarja? Morda z ozimnico?

Ja, z ozimnico pa res. Vsako leto organiziramo za delavce nakup jabolk na Štajerskem. Z drugimi sindikalnimi nakupi pa se ne ubadamo, saj je danes z malo truda mogoče ceneje kupiti tudi brez pomoči sindikata.

3. državno prvenstvo SKEI v malem nogometu

Člani SKEI so igrali pošteno

Člani SKEI so igrali nogomet borbeno, vendar ne grobo (spodaj).

V Gotovljah pri Žalcu so se minulo soboto na 3. državnem prvenstvu SKEI v malem nogometu zbrali najboljši nogometaši med slovenskimi kovinarji. Svoje ekipe so na prvenstvo poslale območne organizacije SKEI iz **Bele krajine, Celja, Dolenjske, Gorenjske, Ljubljane in okolice, Koroske, Posočja, Podravja, Ptujja, Velenja in Zasavja**. Udeležence državnega prvenstva je v imenu organizatorjev pozdravil predsednik območne organizacije SKEI v Celju **Vinko Banovšek**. Vsem 11 ekipam z okoli 170 udeleženci je zaželel obilo športne sreče ter podaril, da bo srečanje potekalo pod geslom: "Člani SKEI igramo po načelu fer pleja". Potem ko je najboljši nogometaše med kovinarji pozdravil tudi predsednik SKEI Slovenije **Albert Vodovnik**, se je začel tekmovalni del prvenstva. Že prve tekme v predtekmovalju so pokazale, da v SKEI igrajo "ta pravi" nogomet. Med igralci je bilo kar precej tudi takšnih, ki so ali še igrajo v nogometnih klubih in redno nastopajo v ligaških tekmovaljih, nekateri celo v prvi Slovenski nogometni ligi.

Po zagriženih bojih so se v polfinalu uvrstile ekipe Velenja, Ljubljane in okolice, Gorenjske in Podravja. V polfinalu je ekipa Podravja po dramatičnem boju premagala ekipo Velenja, ki je na lanskem državnem prvenstvu osvojila prvo mesto. Ekipa Gorenjske pa je iz boja za prvo mesto izločila ekipo Ljubljane in okolice.

V tekmi za tretje mesto je Velenje premagalo ekipo Ljubljane in okolice s 6:5, čeprav sta bili obe ekipi dokaj izenačeni. Na koncu pa se je Velenjčanom vendarle nasmehnila športna sreča, ki jim je v polfinalnem srečanju morda malce primanjkovalo.

Ekipi Gorenjske in Podravja sta se pred finalom izkazali: Gorenjci z umirjeno, natančno in izjemno učinkovito igro, Mariborčani oziroma predstavniki Podravja pa s kolektivno igro, nogometnim znanjem in dobrimi kombinacijami.

V finalnem spopadu so imeli na začetku več sreče Gorenjci, ki so zlasti po odlični igri **Pratljačiča** povedli najprej 1:0, po izenačenju pa z 2:1. V nadaljevanju pa je prevladalo zlasti nogometno znanje, pa tudi izkušnost članov ekipe iz Podravja. Z obvladovanjem žoge in prostora sta še posebej izstopala **Gašperšič** in vratar **Pun-**

gartnik, ki ni samo branil, temveč se je vključeval tudi v igro in nekajkrat z močnimi strelji ogrozil gol Gorenjcev. Zato je bila zmaga ekipe Podravja s 4:2 povsem zaslužena. Povejmo še, da je bil selektor zmagovite ekipe, v kateri so igrali člani SKEI iz Tovarne Dušika Ruše, podjetja W in G ter Mariborske Livarne, **Bran-ko Vračarič** iz podjetja W in G. Svoje delo je odlično opravil, saj je znal v odločilnih trenutkih taktirko čvrsto zadržati v svojih rokah in ohraniti složnost v ekipi.

Po finalni tekmi sta v dvorani v Gotovljah sekretar območne organizacije ZSSS v Celju **Ladislav Kaluža** in predsednik območnega odbora SKEI v Celju **Vinko Banovšek** najboljšim ekipam in posameznikom izročila priznanja in pokale. Kaluža je na koncu razglasil, da je zmagala fer igra, zato je bil največji zmagovalac SKEI. Podelitvi pokalov je sledilo družabno srečanje, na katerem je območna organizacija SKEI v Podravju že napovedala svojo kandidaturu za organizacijo 4. državnega prvenstva prihodnje leto.

Letošnje državno prvenstvo SKEI je odlično organizirala območna organizacija SKEI v Celju ob pomoči Športnega društva iz Braslovč.

Rezultati: 1. mesto: Podravje (Pungartnik, Kurnik, Šumec, Roj, Kelbič, Zimet, Lepej, Gašperšič, Fiket); 2. mesto: Gorenjska (Bekš, Pratljačič, Pajič, Andreevski, Fajfarič, Vojska, Routar, Bratelič); 3. mesto: Velenje (Tanšek, Tomažič, Hudar, Presečnik, Gosnik, Josič, Huselja, Nezič, Hudobreznik, Berlak, Milkovič); 4. mesto: Ljubljana in okolica (Sikavica, Radoš, Đumič, Hočevar, Kunej, Blatnik, Kalac, Gorišek).

Najboljši strelec: Gašperšič (Podravje) – 8 golov

Najboljši igralec: Pratljačič (Gorenjska)

Najboljši vratar: Pungartnik (Podravje)

Prehodni pokal je ekipa Velenja predala ekipi Podravja.

T. K.

Organizatorji niso skoparili s priznanji najboljšim.

Razpoloženje navijačev je bilo na vrhuncu.

Jože Kunej iz Ljubljane je moral zaradi poškodbe noge predčasno na klopi (desno).

Državni prvaki SKEI v malem nogometu so nogometaši Podravja.

Nepotrebni nakupi

"Draga žena, že zopet si kupila najdražji modrček, čeprav sama najboljše veš, da nimaš več kaj dati vanj."
 "Dragi mož! Če bi veljala ta logika, si ti že dolgo ne bi smel več kupovati spodnjih gat!"

Dve ženi

"Ste vi že kdaj videli mojo lepo ženo?"
 "Ne, to pa ne! Ali imate dve?"

Vaja dela mojstra

"No vidite, danes že veliko lepše kašljate kot včeraj!"
 "Kako ne bi, gospod doktor, saj sem celo noč vadil!"

Družinsko življenje

"Strokovnjaki pravijo, da televizija uničuje družinsko življenje ..."
 "Bodi tiho! Ali ne vidiš, da gledam televizijo!"

Ljubeznivi zdravnik

"Ali kaj pijete?"
 "Prav rad, gospod doktor, če imate kakšen špricac ravno pri roki ..."

Gostilna

"Natakar, ali lahko pri vas naročimo mizo za čez vikend?"
 "Kolikor naj še povem, da je tukaj gostilna, ne pa salon pohištva!"

Vedno svež kruh

"Natakar, ta kruh je od včeraj. Hočem današnjega!"
 "Potem pa pridite jutri!"

O Gorenjcih

"Mi lahko posodiš deset tisoč tolarjev?"
 "Toliko jih nimam nikoli pri sebi!"
 "Kaj pa doma?"
 "Hvala, dobro! Vsi so zdravi!"

Se eden o Gorenjcih

"Joj, kako bi mi teknilo malo goveje juhice!" reče umirajoči mož.
 "Malo boš že še moral potrpeti," odvrne žena.
 "Ali je nisi skuhala?"
 "Sem, samo za pogrebce!"

Pa še eden o Gorenjcih

"Tvoja žena se pritožuje, da ji vsak mesec pobereš iz denarnice ves denar."
 "Saj ga ne potrebuje!"
 "Kako da ne?"
 "Ne kvarta, ne pije in ne kadi. No, tisto reč, za katero moški zapravimo največ denarja, pa ima tako in tako sama ..."

Enake mere

"Dragec, ali nisem lepa?"
 "Saj, saj ..."
 "Popolnoma enake mere imam kot miss Slovenije."
 "Škoda je samo, da ne tudi na istih mestih!"

Humoreska

"Fantje, kakor kaže, naš direktor in naši šefi še ne vedo, da so poslanci državnega zbora pred parlamentarnimi počitnicami sprejeli novi zakon o varnosti in zdravju pri delu," je pred dnevi pri mlici v naši tovarniški menzi dejal rezkar Vili. "Pomislite: stare zaščitne rokavice so že tako raztrgane, da mi iz njih gledajo vsi prsti, pa še vedno ne morem dobiti novih. Šef pravi, da pripadajo vsakemu delavcu na leto ene same zaščitne rokavice."

"To še ni nič!" je togotno pristavil zidar Florijan. "Sam sem pred dnevi šefu rekel, da potrebujem za delo na gradbišču čelado. Pa veste, kaj mi je rekel? Naj si jo kar sam kupim, če jo hočem imeti!"

"Ko gre za kuhinjske nože, pa naš direktor zna paziti na varstvo pri delu. Že tri mesece sem brez brusilne naprave, zato so noži tako topi, da se z njimi še jabolka ne da več olupiti, kaj šele, da bi se kdo vrezal," se je vključila v pogovor kuharica Špela.

"Kakršen gospodar, takšni noži!" je pribil mizar Tone.

"Špela, Špela! Namesto da zahtevaš novo brusilno napravo, raje kdaj povabi direktorja, da bi ti pomagal brusiti nože," se je zarežal skladiščnik Rudi. "Če hodi direktor k Angeli v računovodstvo svinčnik šilit, bo zagotovo z veseljem hodil še k tebi nože brusiti!"

"Kaj boš govoril, Rudi! Vsi dedci v naši tovarni z direktorjem na čelu imate samo dolge jezike, drugače pa niste več za nobeno rabo," se je prešerno zasmejala Špela. "Če bi bil direktor zares tak mojster za brušenje, potem Angeli ne bi bilo treba kar naprej hoditi na seminarje o obračunavanju davka na dodano vrednost. V zadnjem času je v vse mogočih zdraviliških obiskala toliko seminarjev, da bi lahko že doktorirala."

"V naši tovarni se je letos zgodilo že toliko nesreč pri delu, da bi zares lahko zaposlili kakšnega doktorja ali doktorico," je zamišljeno dejal Vili. "Največ nesreč se zgodi, ker vodstvo podjetja tako neumno varčuje pri osebni zaščitni opremi. Prejšnji mesec si je moj sodelavec Gogo pri rezkanju samo zato poškodoval oči, ker nikjer v tovarni ni mogel najti zaščitnih očal, delo pa je po naročilu šefa moral nujno opraviti."

"Nič ni tako nujno, da se ne bi dalo varno opraviti," se je razburil strugar Lojze. "V novem zakonu o varstvu in zdravju pri delu jasno piše, da lahko delavec delo odkloni, če bi z njim lahko ogrozil svoje zdravje ali celo življenje."

Puljenje zoba

"Gospod zobozdravnik, koliko pa me bo stalo puljenje zoba?"
 "Deset tisočakov?"
 "Deset tisočakov za pet minut dela?"
 "Če želite, se lahko za vas posebej potrudim in vam ga pulim celo uro!"

Heroj

"Ne bojim se ne policajev, ne farjev, ne razbojnikov, ne davkarije, ne ..."
 "Zakaj pa tako tiho govoriš?"
 "Da me žena ne sliši!"

Lov

"Na popotovanju po Afriki je bilo

"Kako pa naj navadni smrtniki vemo, kaj v zakonu piše, saj nas direktor v zvezi z njim še ni poslal na nobeno usposabljanje, čeprav sem slišal, da je po novem zakonu delodajalec delavce dolžan brezplačno usposobiti za varno delo na svojem delovnem mestu!" je nejevoljno dejal Tone

"Ko gre za osebna zaščitna sredstva in za usposabljanje delavcev, naš direktor zares zna varčevati. Za različne menedžerske seminarje ter sprejeme in bankete za poslovne partnerje in občinske funkcionarje pa mu ni nikoli žal denarja," je razburjeno nadaljeval Vili. "Če bi denar, ki ga je razmetal za svoje lastno menedžersko usposabljanje, porabili za nakup zaščitne opreme, bi imeli oblek dovolj za vse delavce za deset let naprej."

"Direktor ravno za to, da nas zna delavce vleči za nos, hodi na ta menedžerska usposabljanja," je dejal Lojze. "Ali misliš, da se menedžerji na svojih seminarjih učijo, kako naj čim več denarja porabijo za delavce? Njim gre po glavi samo dobiček! Za svoje pravice pa se moramo organizirati v močan sindikat – boriti sami."

"Žalostno je, da niti država ne skrbi za uresničevanje in spoštovanje zakonov, ki jih sama sprejema," je pribil Vili. "Včasih se mi zdi, da pri nas politiki v vladi in parlamentu zakone po meri razvite Evrope sprejemajo samo za to, da se lahko z njimi hvalijo v Bruslju, hkrati pa jim je malo mar, če jih v Sloveniji kdo spoštuje ali ne. Inšpektorji za delo so doslej bore malo storili za to, da bi delodajalci začeli spoštovati novi zakon o varnosti in zdravju pri delu!"

"Ko smo že pri spoštovanju zakonov, vam moram zaupati, da slovita Šuhra, ki v našem motelu ponuja najstarejše storitve na svetu, že dosledno spoštuje novi zakon o varstvu in zdravju pri delu," se je zopet zarežal Rudi.

"Kako to misliš?" smo povprašali vsi v en glas.

"Ona je odgovorna delo-dajalka. Kdor ne uporablja zaščitnih sredstev, pri njej ne dobi dela. Ha, ha, ha..." se je še naprej režal Rudi.

"Saj, tako daleč smo že prišli v naši državi, da že vsaka "k..." bolj spoštuje zakone kot delodajalci in državni uradniki!" je zaklel Lojze, odvrnil žlico in se odpravil nazaj na svoje delovno mesto. Vse nas je bilo strah, da se bo pri delu poškodoval, ker ga je pogovor o varnosti in zdravju pri delu tako razburil. Razpravljanje o tej temi je pri nas lahko prav nevarno!

čudovito. Bili smo na lovu na tigre.

"Pa si imel kaj sreče?"
 "Seveda. Nobenega nisem srečal!"

Dobra naložba

"Obupan sem! Žena ima ljubimca!"
 "Ne sekiraj se! Še vedno je boljše, da imaš 50 odstotkov kvalitete kot 100 odstotkov škarta ..."

Sindikalna delavnica sindikata Glosa

Sindikata Glosa (prej Sindikat kulture Slovenije) je konec prejšnjega tedna organiziral sindikalno delavnico, na kateri so udeleženci obravnavali tudi analizo sindikalnih tem v osrednjih slovenskih časopisih in vsebino Nove Delavske enotnosti. Kakšnih 20 udeležencev je pod vodstvom predsednika Glose Dora Hvalice ugotovilo, da je sindikalnih tem v javnih glasilih premalo. Z zaskrbljenostjo so tudi ugotovili, da ljudje v temeljnih okoljih o sindikalnem delovanju vedo veliko premalo, da informacije, s katerimi so bombardirani, premalo berejo. Tudi tistega, kar bi lahko slišali, si ljudje pogosto ne zapomnijo. Večini ostane v spominu le tisto, kar jih izzove in jim "dvigne pritisk".

V teh razmerah ni nenavadno, da so Sindikatu Glosa ostale na zalogo lepo izdelane oglasne deske, ki bi jih sindikati zavodov pri glavnem odboru dobili brezplačno. Izjema pri tem je zlasti Marko Simšič iz Ljubljanskega mestnega gledališča, ki za oglasno desko skrbi naravnost vzorno.

Kot je povedal Doro Hvalica, sam največ izve pri jutranji kavici. Seveda pa je vse takšne informacije tre-

ba tudi preveriti, saj je mogoče "spuščati tudi balončke". Po njegovem mnenju številni konflikti izhajajo iz tega, ker se ljudje ne znajo pogovarjati, zaradi česar niso obveščeni.

Udeležencem je Doro Hvalica razdelil dnevne in druge časopise z nalogo, naj pregledajo njihovo vsebino "skozi sindikalna očala". Njihove ocene so izražale zlasti skepso do objavljenega. Nekaterim člankom je po njihovih besedah mogoče verjeti le, če je človek na njihovi strani.

V razpravi o Novi Delavski enotnosti je Doro Hvalica dejal, da bi Svobodni sindikati morali poiskati toliko energije, volje in denarja, da bi vse svoje člane vsaj občasno obveščali o pomembnih zadevah vsaj na enem listu papirja. S tem bi zelo vplivali na članstvo, tudi na obnašanje volilnega telesa. Hvalica je tudi menil, da so odnosi z javnostmi šibka točka Svobodnih sindikatov.

V razpravi smo slišali, da bi v našem glasilu morali objavljati zlasti krajše prispevke. Tudi pravni nasveti naj bi bili čim krajši. Ker povzročajo objavljana Sindikalna lista v praksi, posebej v negospodarstvu, nejasnosti, naj bi jih s pomočjo avtorjev raz-

Doro Hvalica zve največ pri jutranji kavici.

Udeleženci so menili, da časopisom v glavnem ni mogoče verjeti, naše glasilo pa bi moralo biti dostopno večjemu krogu sindikalno organiziranih.

jasnili. Naše glasilo naj bi čim večkrat objavilo imena in priimke funkcionarjev in strokovnjakov Svobodnih sindikatov skupaj s telefonski-

mi števkami. Nova Delavska enotnost naj bi bila dosegljiva tudi po internetu.

F. K.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije organizira izobraževalni seminar

"Kaj mora delavski predstavnik v nadzornem svetu vedeti o poslovanju gospodarske družbe – uvodna znanja"

2. dan, sreda, 10. november 1999

Od 9.00 do 12.15 ure

Tema: STRATEŠKA PRENOVA GOSPODARSKE DRUŽBE

– Kako do strateški ciljev in korporacijske kulture
– Strateški poslovni načrt, načrtovanje in izvajanje
– Delavnica

Predavatelj: mag. Marjan Peršak, spec. managementa in magister sociologije, strokovnjak za korporacijsko kulturo in strateški management

Od 12.15 do 13.45 ure: odmor, od 13.45 do 17.10 ure

– Finančna analiza in strategija
– Delavnica

Predavateljica: mag. Cvetka Peršak, finančna izvedenka, cenilka podjetij

Metode dela: predavanje, individualno in skupinsko delo, delavnica.

Rok za prijavo: Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 29. oktobra 1999. Seminar bomo izvedli, če bo 20 prijav. Če bo prijav več, bomo preostale prijavitelje uvrstili na naslednji seminar.

Kotizacija: Cena seminarja, ki vključuje tudi obsežno strokovno gradivo, znaša 28.000 SIT za posameznega udeleženca. Prijavnici za seminar je treba priložiti potrdilo o plačilu kotizacije. Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije št.50101-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila pripišite "Seminar III., sklic na številko 08". Za udeležence, ki želijo biti nastanjeni v SIC Radovljica, je treba to navesti pod ustrezno rubriko v prijavnici. Stroški bivanja in prehrane se poravnajo v SIC (polni penzion v dvoposteljni sobi je 7.300 SIT)

Dodatne informacije: Odgovore na dodatna vprašanja v zvezi s tem seminarjem dobite pri Vandi Rešeta na telefonski številki 061/316-489 in pri Jožici Anžel na telefonski številki 061/13 41 239, faks: 061/ 13 34 279 in 317 298.

Vodja izobraževanja pri ZSSS:
VANDA REŠETA

PROGRAM SEMINARJA:

1. dan, torek, 9. november 1999

Od 9.00 do 9.15 ure

Uvod v seminar: Vanda Rešeta, vodja izobraževanja pri ZSSS

Od 9.15 do 12.30 ure

Tema:

GOSPODARSKA DRUŽBA IN NOVO POSLOVNO OKOLJE

- Konsolidacija lastniške strukture
- Optimizacija kapitala
- Prezvemi in obramba pred prevzemi
- Komuniciranje z delničarji

Predavatelj: Matjaž Logar, dipl. iur., svetovalec za pravno-gospodarske zadeve, specialist za terminsko poslovanje

Od 12.30 do 14.00 ure: odmor, od 14.00 do 17.25 ure

– Dividendna politika

– Nagrajevanje managementa in zaposlenih (opcijski in delniški načrti)

Predavatelj: Leonardo F. Peklar, dipl. iur. in diplomant Babson Collegea iz programa za podjetniško svetovanje, strokovnjak za trg vrednostnih papirjev.

FILMSKI JUNAK, KI STA GA NAJBOLJE INTERPRETIRALA IGRALCA NA SLIKAH	NADAV	OTOK V JADRANU, JUGOVZHOD, OD LOŠINJA	JUNAK SLOVENSKE JUNANŠKE PESMI (Lambergar)	PERZJA	AMERIŠKI REŽISER PECKINPAH				
Nova Delavska enotnost	OKR. KAMEN KALCEDON	1							
	MANJŠI TOVORNAK								
POKLICNA ŽIVLJENJSKA POT									
ZLITINA ŽIVEGA SREBRA S KOVINO									
MIRCEA ELIADE	LJUB. IGRALC (Ivo)				SKANDIJ	2			
	DROG V KOZOLCU				ČESTITKA, VOŠČILO		MARKO OKORN	ITALIJANSKI PISATELJ, "IME ROŽE"	KDOR SE UKVARJA S TEORIJO
VERA, KI JO JE OSNOVAL MOHAMED					LIKOVNO IZRAŽANJE Z GEOMETRIJSKIMI PLOSKVAMI				RADO LORBEK
EDEN IN DRUGI			URADNI SPIS	NEKDANJI KUBANSKI ZUNANJI MINISTER	ŽENSKA, KI SE BAVI Z RANOČELNIŠTVOM				PRIPRAVLJEN IZDELEK BREZ KUHANJA
DRŽAVNI PRAVNIK					AMERIŠKA IGRALKA BLYTH		ENAKA SAMOGLASNIKA		TAM KJER TEČE BISTRA
					ANTIMON		POČELO TAOIZMA		FRANCOSKA IGRA S KARTAMI
ENAKO-PRAVNOST							EDWARD TELLER	ORAC (zastarelo)	RASTLINA OVJALKA
								VELIKA KOLIČINA	ANTON TROŠT
TELOVADNO DRUŠTVO	SKRIVANA, PRIKRIVANA STVAR						SIGNALNI IZSTRELEK		
							PRITOK TIBERE		TELUR
									ANGLEŠKI PLEMIC
					GRAFIČNO OBLIKOVANJE BESEDILA IN SLIK				HOLANDSKI SLIKAR, KRAJINAR
					ALFI NIPIC		KAMENJE, KI GA JE NANESLA VODA	LETALIŠKA STEZA	ŠIPA
					GLAS PIŠCET KALINOV				ŽIVLJENJE, STANJE JETNIKA
					PULA			SKLEPNI KAMEN, SKLEPNIK NA LOKU ALI OBOKU	ANETOV ROMAN
								KUNTNER TONE	ZELEZOV OKSID
								EMIL ADAMIČ	ZGORNJI DEL OVSA
								SLOVENSKI KOROSKI PESNIK	
								PRITOK VISLE	
Nagrada križanka št. 36	PUŠČAVNIK, SAMOTAR	STRD	ZENSKA BUJNIH LAS						TITAN
			HOMERJEVA PESNITEV						JUŽNI SADEŽ
Avtor: Rudi Murn	ARAB. KNEZ				PRVOTNA GRŠKA MUZA PETJA			ZAPRT BALKON	
	MOŠKO IME, GODUJE 2. JANUARJA							ŠVICARSKA SMUČARSKA HESS	
DEL GRELENE NAPRAVE									MESTECE V DALMACIJI
									BILJARDNA PALICA
PERO ZA PISANJE IN RISANJE S TUSEM									JED IZ OLUŠCENEGA PROSA
									3
EDO MOHORKO	POKRAJINA V VIETNAMU				POMOČNIK STROKOVNJ.				
	ZVONKO LEBIC				STANE DOLANC				ANDREJ MARINC
LASTNOST GIZDAVEGA ČLOVEKA								KAR SE UPORABLJA ZA KURJENJE	
BAJESLOVNA DRŽAVA, POGREZNJENA V ATLANTIK								GORSKE REŠEVALNE SANI	VELIKA SLADKOVODNA ROPARSKA RIBA

GESLA NAGRADNE KRIŽANKE št. 36 (14. 10. 1999):

- 1:
- 2:
- 3:

Gesla iz današnje nagradne križanke napišite na označena polja, izrežite in pošljite nalepljene na dopisnici na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije – Predsedstvo, Dalmatinova 4, Ljubljana. Tudi tokrat je nagrada 5000 tolarjev, zato ne pozabite napisati svoj točen naslov in davčno številko. Upoštevati bomo pravilne rešitve, ki bodo prispele do **ponedeljka, 25. oktobra 1999.**

Pravilna rešitev gesel iz 34. letošnje številke Nove Delavske enotnosti:
 1. PIRAT, 2. GENE KELLY, 3. JUDY GARLAND. Nagrado 5000 tolarjev prejme Irena Pevc, Pod gradom 81, 2370 Dravograd.